

V I E N Y B Ė

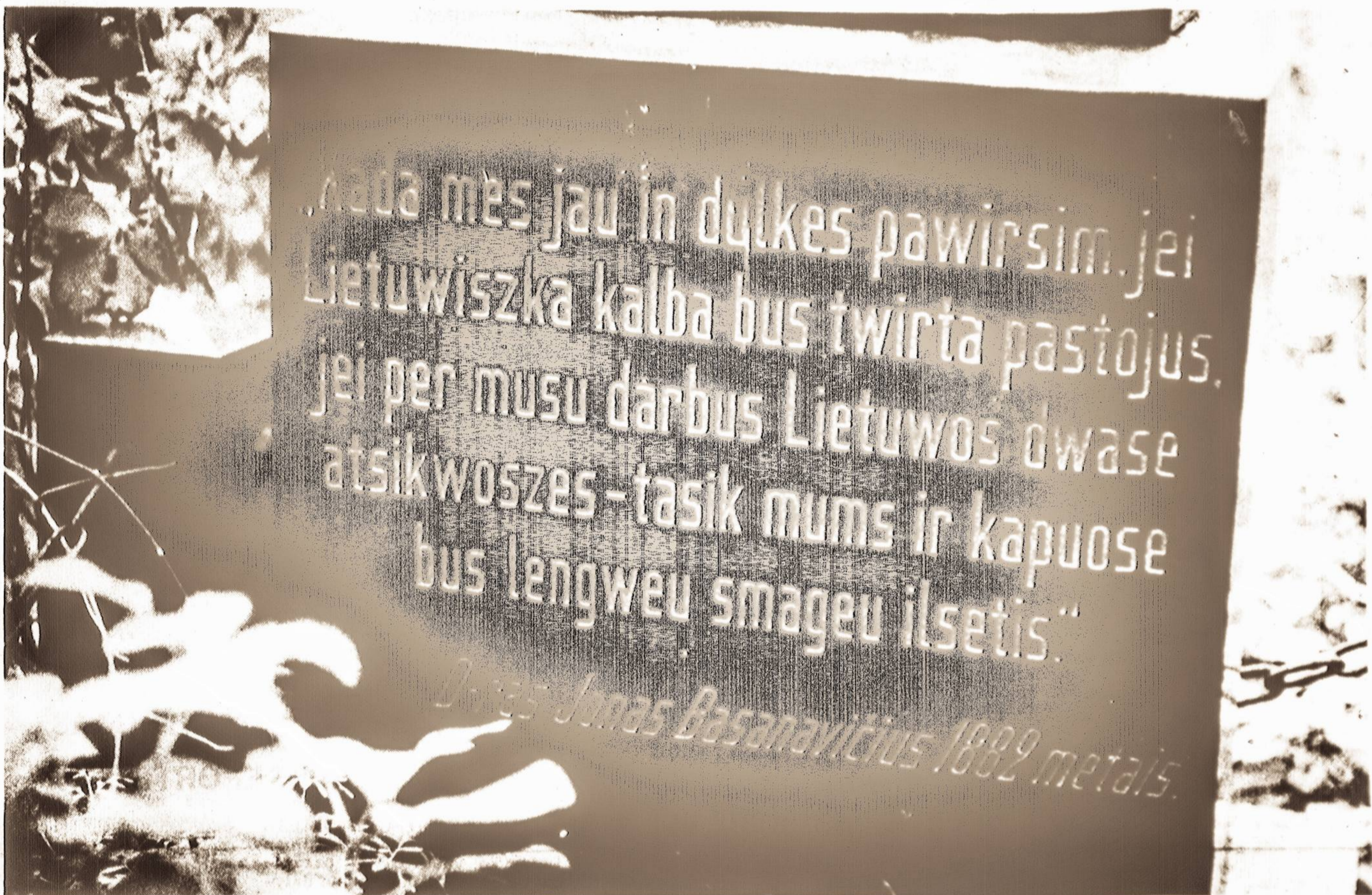
78 M. 7 N.

192 Highland Boulevard
Brooklyn 7, New York

1964 M. VASARIO (FEBRUARY) 12 D.

Telefonas:
APplegate 7-7257

KAINA 20 C.

Tautos patriarko dr. Jono Basanavičiaus dvasinis testamentas, kurį derėtų ypač Vasario 16-osios proga lietuviams prisiminti. (iš įrašo ant jo paminklo žemutinės dalies Vilniaus Rasų kapinėse). S. Narkėliūnaitės nuotr. 1963 m.

...klausk, ką gali Lietuvai duoti

Mintys Vasario 16 proga

(Iš V. Tysliavienės kalbos Vasario 16 sukakties proga Bridgeport, Conn.)

Visame laisvame pasaulyje šiomet lietuviai mini Lietuvos nepriklausomybės 46-ąją sukaktį. Ši lietuviams brangi sukaktis yra minima ir pavergtoje Lietuvoje, bet ne viešai – kiekvienas tą šventę prisimins mintimis. Ir šiaipus ir anapus lietuviai trokšta, kad Lietuva atsikeltų laisvam ir nepriklausomam gyvenimui.

Savoje kalboje norėčiau paliesti šioje laisvoje šalyje gyvenančių lietuvių nuopelnus savo ir savo tėvų ar protėvių gimtojo krašto naudai.

Neseniai tragiškai žuvęs Amerikos prezidentas John Fitzgerald Kennedy, kurio ir dabar tebeliūdime, 1960-tais metais, sausio 20 d. savo inauguracinėje kalboje pasakė:

— Neklausk, ką tėvynė tau gali duoti, bet — ką tu savo tėvynėi gali suteikti.

Šie žodžiai tikrai būdingi Amerikos lietuviams, tiek senajai kartai, tiek čia gimusiems, nes jie niekad neklausė, ką Lietuva jiems galėtų duoti, bet per eilę metų savo tėvynėi aukojosi.

Mūsų tėvai, bėgdami į Ameriką iš carų Rusijos pavergtos Lietuvos, šioje šalyje steigė laikraščius ir juos

slaptai siuntė anapus, nes ten lietuviškas spausdintas žodis buvo uždraustas. Jie čia statė bažnyčias, organizavo draugijas ir klubus ir visą savo veiklą nukreipė Lietuvos naudai.

Amerikos lietuvių pastangų dėka, anapus gyvenantieji buvo sužadinti kovoti už savo laisvę. Lietuvos vyrai savanoriais kariavo už krašto nepriklausomybę, JAV prezidento Wilsono paskelbtos apsisprendimo deklaracijos pasiskatinti.

Amerikoje gimusi karta, prie kurios ir aš priklausau, kai kurių manymu, jau ištautėjusi. Bet tai neatitinka tikrąsias, ir tai įrodė tokie žymūs mūsų veikėjai, kaip William F. Laukaitis Baltimorėje, Antanas Olis, kurio tėvas savo laikų leido lietuvišką laikraštį Chicagoje, ir daug kitų, kuriuos čia reiktų suminėti. Tokių veikėjų galėjo būti daug daugiau, bet ne čia laikas nagrinėti, kas atbaidė juos nuo lietuviybės darbo. Tai atskira tema.

1936 metais W. F. Laukaitis sumanė, kad Vasario 16-Marylando valstybėje turėtų būti paminėta kaip Lietuvos nepriklausomybės diena. Tik vėliau Marylando pavyzdžiu sekė kitos Amerikos valstybės, o šiais 1964 metais, net kelių kitos valstybių gubernatoriai pasirašė proklamaci-

jas, skelbiančias Vasario 16 Lietuvos nepriklausomybės dieną.

Antanas Olis, miręs prieš septyneris metus, galvojo, kad ir JAV Kongresas turėtų paminėti Vasario 16-ąją. Jo veikla buvo daugiau nukreipta į sostinę Washingtoną, ir Ant. Olio dėka, JAV Kongreso ir Senato rūmuose kasmet minima Lietuvos nepriklausomybės sukaktis.

Aple kai kuriuos mūsų veiksmus, kurie Lietuvą "vaduoja", šia proga nėra prasmės kalbėti, nes, kaip jau buvo rašyta Vienybėje, jie pilsto iš tuščio į dyką...

Visi skaudžiai pergyvenome, kai po karo audrų ir aukų, Lietuva pasiliko okupuota, nors Atlanto Charta žadėjo nepriklausomybę visoms tautoms, II Pas. karo sukuriuose netekusioms laisvės.

Daugelis naujakurių, kuriems Amerikos lietuviai padėjo atvykti į šį kraštą ir kurie dabar mus moko patriotizmo, kaltina pačią Ameriką, suteikusią jiems prieglaudą, už tai, kad Lietuva liko pavergta. Bet mes, kurie čia gimė, ir mūsų tėvai, kurie čia kūrėsi, galvojame kitaip.

Mano ir daugelio kitų, čia gimusių lietuvių nuomone,

Tęsiama 12 psl.

MES

VYTAUTAS ŠIRVYDAS

Vasario 16-oji yra diena plačių oracijų ir susikaupimo pagalvoti apie mūsų tautą, jos istoriją ir paskirtį žmonijos kelyje į ateitį. Maironis sakė: Lietuviai visų pirma turi susikurti sau lietuvišką sąmonę, pagrįstą savo tradicijos pažinimu, o tada jau planuoti ir dirbti tautinį-kultūrinį darbą." Tvirčiausi šios tradicijos nešėjai buvo šiaudinės pastogės valstiečiai, vyrai nuo Žagrės, kaip sakydavo velionis poetas F. Kirša, syki taręs: "Tebūna pagerbti Lietuvos žemės artojai — mūsų tėvai — kurie mus skatino siekti mokslo, to šaltinio, iš kurio gimsta šviesa ir laisvės supratimas." Be abejo, per mokslus ir šiandien šviesos ir laisvės siekia dabartinė sąmoningoji Lietuva, tautos tradicijos nešėja, nors, A. Gustaičio posakiu, šiuo metu: "Aš ragauju džiaugsmo lašą, o už litrą skauda."

Liaudies daina klausia: Ar žinai tu, sakalėli, kodėl tavo plunksnos baltos? Rašytojas Herbačiauskas, Smetonos 1914 m. pradėtame leisti Vaire paklausė: "Ar žinai, lietuvai, kodėl tavo tėvynė piliakalniiais ir smūtkeliais nusagstyta?" Piliakalniiai — tai simboliai amžinų kovų už laisvę; smūtkeliai — priminimas, kad Dievo Apvaizda kol kas taip šykščiau mūsų tautai yra šviesesnių valandų pateikusi. A. Mackus eilėraščių tiksliai paklausia: "Ar yra gyvenimas, nuolat būti lyjamam?" Tauta gyvena, ir lyjama. Priežastį nurodė V. Mačernis: "O čia — senolių na-

Tęsiama 4 psl.

Schuyler Savings and Loan Association valdyba ir direktoriai. Šiais metais bankas mini savo 40 m. sukaktį ir jau turi beveik 5 milijonus dolerių kapitalo. Nuotraukoje matome valdybą ir jos direktorius. Iš kairės - Petras W. Velevas, sekretorius, Julius Paknis, prezidentas, J. A. Condon, banko vedėjas ir J. M. Belza, išdinin'kas. Stovi direktoriai, kurių tarpe: G. Katilius, C. J. Nakrosis, W. Plikaitis, F. P. Gelenitis, dr. S. A. Mickevičius, adv. C. Paulius, adv. J.J. Salvest, P. Churinskas ir G. Bezgėla.

Kiekvieno Newarko ir Apylinkės lietuvių pareiga dalyvauti
LIETUVOS NEPRIKLAUSOMYBĖS

PASKELBIMO 46 METŲ SUKAKTIES

MINĖJIME

SEKMADIENI

1964 m. vasario (Feb.) 16 d.

Lietuvių Šv. Jurgio D-jos Salėje

180-2 New York Ave. Newark, N. J.

10:30 val. ryte pamaldos už žuvusius dėl Lietuvos laisvės
 Švč. Trejybės lietuvių parapijos bažnyčioje. Gieda parapijos choras.
 vad. Kl. Bagdonavičius

Programa salėje prasidės 3:00 val. p.p. - punktualiai

Vėliavų įnešimas ir pagerbimas. Ceremonijas atlieka Newarko Veteranų
 Posto Nariai - dalyvauja Ladies Auxiliary
 Amerikos ir Lietuvos Himnai, gieda "Rūtos Ansamblis"

Invokacija:

KUN. P. TOTORAITIS

Sveikinimai:

PREL. IG. KELMELIS, Švč. Trejybės parapijos klebonas.

Kalbas pasakys:

Lietuvos Konsulas VYTAUTAS STAŠINSKAS

JONAS VALAITIS

Councilman PHILIP E. GORDON

Yra pakviesti kalbėti Newarko miesto, New Jersey Valstijos
 ir J.A. Valstybių atstovai

Meninė programa:

"RŪTOS ANSAMBLIS" vad. muz. ALG. KAČANAUSKAS

NEWARKO "AUŠROS VARTŲ" ŠEŠTAD. MOKYKLA

vad. PAULINA TIKNIENĖ ir ONA SKURVYDIENĖ

Minėjimą rengia ir visus kviečia - **NEW JERSEY LIETUVIŲ TARYBA**

VASARIO 16 MINĖJIMAS BRIDGEPORTE

Bridgeport, Conn. - ALTO skyriaus rengtas minėjimas įvyko vasario 9 d. parapijos salėje, daugiausia dalyvaujant senosios emigracijos lietuviams su savo parapijos kunigais.

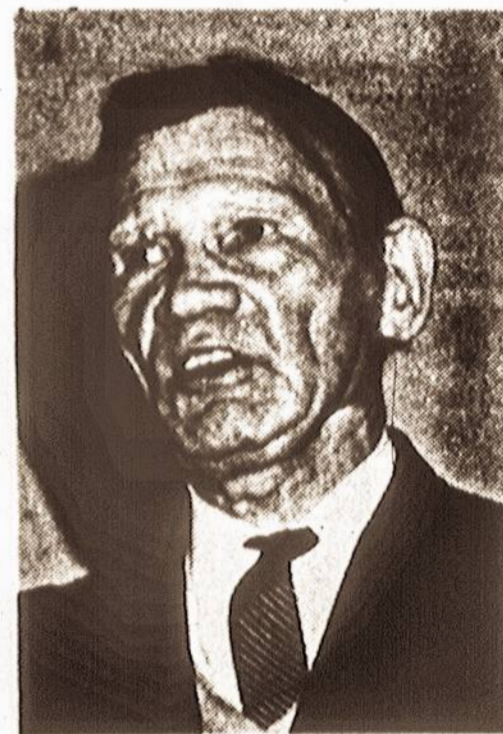
Programą vedė A. Klimaitis. Pagrindinę kalbą pasakė Vienybės leidėja V. Tysliavienė (jos kalba telpa atskirai šiame Vienybės nr.) Taip pat kalbėjo vikaras kun. J. Juškevičius ir vietos ALTO skyriaus sekretorius A. Stanišauskas.

Vėliau, A. Stanišauskui akompanuojant, Amerikoje gimę dainininkai A. Jurkšaitis ir A. Janušauskaitė padainavo lietuviškų dainų. Pabaigai buvo pagrota ištraukų iš V. Klovos "Pilėnų" operos. Minėjimas baigtas JAV ir Lietuvos himnais.

Šito minėjimo meninėje dalyje, šalia operos ištraukų, pradžioje buvo numatyta ir Tysliavienės filmas "Žiema Lietuvoje", kuri susirinkusieji labai norėjo pamatyti, bet kuris nebuvo rodomas salėje. Jisai po visko buvo parodytas privačiame bute daliai to minėjimo dalyvių.

Dėl filmų ir operos rody-mo šiame minėjime buvo užprotestavęs ir spaudoje nepalankią akciją pradėjęs Vyt. Vaitiekūnas, Bridgeporto ALTO prašant kalbėtojo, jį paskyrė Liet. Laisvės Komitetas iš New Yorko. Rengėjams atsiskaius Vaitiekūno ir pasiūkus prie filmų ir operos ištraukų, Vaitiekūno žygių paskatinti kai kurie naujakuriai ne tik grasino, kad ALTO minėjimą piketuos (už filmus), bet ir prie bažnyčios atkalbinėjo žmones, kad į minėjimą neitų todėl, jog "bobos" (moterys) atliks programą.

Tokias kalbas girdėdamas par. klebonas, kuris dar

A. Stanišauskas

atskirai buvo spaudžiamas iš kai kurių Brooklyno veiksnų, padarė kompromisinią sprendimą, kad operos ištraukos būtų pagrotos salėje, o filmas nukeltas į privačias patalpas.

Naujakuriai, kurie bendrą minėjimą su ALTO skyrium nėjo, nors kai kurie ir tame ALTO minėjime dalyvavo, savo atskirą minėjimą rengia ši sekmadienį.

Kai buvo pranešta, kad nebus filmų salėje, kilusių diskusijų metu paaiškėjo, kad ne dėl principo ginčijamasi, bet stengiamasi išvengti erzelio, nes šioje kolonijoje nesama darnumo tarp vyresniosios emigracijos ir naujakurių vadų. Todėl filmų rodymas pateko tarp dviejų ugnių ir buvo tik pretekstas vienai pusei sukurti principo mitą ir jį savaip išgarsinti.

Vikaras J. Juškevičius savo kalboje betgi pastebėjo: "Esu Amerikoje gimęs lietuvis, niekadęs Lietuvos nematęs. Būtų buvę malonu Lietuvą pamatyti nors filmose, bet, deja, reikala! taip susidėjo, kad ir tokia progą man neleidžiama. Labai apgailėstauju..."

LIETUVIŠKOJE CHICAGOJE

* ALBERT KERELIS, architektas, skautų bei kitų organizacijų veikėjas, kandidatuoja į 13-jo Ward (Marquette Parko) demokratų partijos komiteto narius — "Ward Committeeman. Kerelis yra Korėjos karo veteranas; priklauso Amerikos Legijono Don Varno postui.

* CLEVELANDO VYRŲ OKTETAS vasario 22 d. duos savo pirmąjį koncertą Chicagoje. Jis įvyks Jaunimo Centre, pradžią 8 val. vak. Koncertą ruošia Santara-Sviesa.

* RELIGINIO MENO PARODA vyks kovo mėn. 7 — 15 d. d. šv. Kryžiaus parapijos salėje Chicagoje. Joje dalyvauti sutiko apie 40 lietuvių dailininkų. Parodos vyr. organizatoriumi yra M. Ivanauskas iš Cicerio.

* KUN. LIONGINAS JANKUS ir kun. Albertas Rutkauskas, jų 25 m. kunigystės sukakties proga, bus pagerbti Chicagoje gegužės mėn. 24 d. Pagerbimą rengia grupė Hanau stovykloje (Vokietijoje) gyvenusių lietuvių.

* ALFRED A. SKALISH — Skališius, gyv. Chicago Heights, įteikė peticiją dėl kandidatavimo į Illinois valstybės gubernatorių. Skališius yra gimęs Mažeikių apskrityje ir jaunas būdamas su tėvais atvyko Amerikon. Jis verčiasi spaustuvės bizniu.

* KUN. BENEDIKTUI SUGINTUI šiemet sueina 70 metų amžiaus. Jis yra darbštus žmogus, pasižymėjęs aukų rinkimu lietuvių mokslo įstaigoms Europoje.

* ALGIRDAS PUŽAUSKAS, lietuviškų laikraščių bendradarbis ir visuomenininkas, išrinktas LB Brighton Parko apylinkės pirmininku. Pužauskas ilgesnį laiką yra gyvenęs Anglijoje ir ten aktyviai veikė lietuvių tarpe. Didž. Britanijos lietuviai jį buvo įgalioję atstovauti juos PLB seime Toronte mieste. Šis veiklus tautietis nemaža rašė Europos Lietuvoje (duodavo nemaža įdomių nuotrupų iš Amerikos); taip pat rašinėjo Naujienose, Vienybėje ir kitoje spaudoje.

* PEDAGOGINIS LITUANISTIKOS Institutas sausio 25 d. pradėjo antrąjį 1963-64 mokslo metų semestrą. Paskaitos vyksta šeštadieniais Jaunimo Centre. Jų pasiklausyti gali ir ne studentai. Instituto adresas: P. L. Institutas, 5620 So. Claremont Ave., Chicago, Ill. 60636.

* J. LUNGIENĖ, prieš kelis metus atvažiavusi pas savo vyrą į Chicago, yra diplomuota bibliotekininkė ir dirba šioje srityje De Paul universitete.

* GEDIMINAS GALVA, savo rašiniiais dažnai pasirodantis katalikiškoje spaudoje, skaitė paskaitą LB Gage Parko apylinkės surengtoje kultūrinėje popietėje, įvykusioje sausio 19 d. Jaunimo Centre. Paskaitos tema: "Būsimoji kova dėl lietuviškųjų žemių" sukėlė klausytojuose gyvą dėmesį, ypačingai dėl paskaitininko įtikinančio tono ir provokuojančių minčių. Popietės metu vyko ir meninė dalis.

Lietuviškų filmų popietė

Kovo 15 d., sekmadienį, 3 val. popiet Lietuvos Auditorijoje, 3133 So. Halsted Street, Vienybės Atstovybė Chicagoje rengia lietuviškų filmų popietę. Filmus rodyt iš New Yorko atvykusi Vienybės redaktorė Salomėja Narkėliūnaitė. Programa užtruks apie 2 val. laiko. Bus parodyti Narkėliūnaitės įspūdingai spalvotuose fil-

muose iš lietuvių gyvenimo Argentinoje ir Brazilijoje, ruduo Vilniuje ir Vilniaus krašto kaime ir Amerikos lietuvių gyvenimo kronika. Kronikoje bus vaizdų iš BALFO seimo Baltimorėje, Kultūros Kongreso Chicagoje, Pasaulio Lietuvių Seimo Toronte, Pavergtųjų Savaitės ir Vasario 16 minėjimo New Yorke ir kt.

Keleivio paskatintas užsisake Vienybe

Antanas Martinonis, senosios kartos Cicerio liet. kolonijos gyventojas, pasiskaitęs Keleivyje puolimus prieš Vienybę ir jos leidėją V. Tysliavienę, nutarė užsisakyti Vienybės savaitraštį. "Jeigu taip Keleivis ją puola, laikraštis turi būti nepaprastas," — kalbėjo Martinonis.

Naujasis Vienybės skaitytojas Amerikon yra atvykęs 1911 m., būdamas tik 16 m. amžiaus. Pradžioje apsigyveno Lawrence, Mass., vėliau ilgesnį laiką apsigyveno Providence, R. I. Čia priklauso "Aušros" chorui, buvo geras deklamuotojas. Žmonės verkdamo, išgirdę jo deklamaciją. Taip pat gyveno Brooklyne, Chicagoje ir kitur. Nuo 1942 m. apsigyveno Cicerore ir čia tebegyvena. Nors ir nejauno amžiaus, bet dar vis dirba Crown Stove Co., kur darbuojasi jau 21 metai. Žmonai mirus, gyvena vienas.

Šis nuoširdus lietuvis ne tik kad užsisakė Vienybę, bet dar paaukojo 8 dol. Mašinių Fondui.

Atvyko iš Lietuvos

Martinkų šeima — Marijona, Antanas ir jų studentinio amžiaus duktė Sofija sausio 31 d. atvyko iš Lietuvos į Chicago. Jie atskrido lėktuvu, Maskvą palikę sausio 30 d. ryte.

Antanas Martinkas su šeima čia galėjo atvykti kaip buvęs Amerikos pilietis. Jokių giminių Chicagoje nebeturėjo, tad pradžioje Travelers Aid tarnautojai padėjo jiems surasti pažįstamus iš Lietuvos laikų — Šukius, pas kuriuos laikinai apsigyveno. Tuoju jie susirado sau butą, o pats Martinkas gavo darbą šv. Kryžiaus ligoninėje.

Tėvynės mylėtojai išsiskirsto

Teisybės Mylėtojų Draugija, viena seniausių lietuvių organizacijų Chicagoje, po beveik 70 metų veiklos nutarė uždaryti savo duris. Ši organizacija šio šimtmečio pradžioje buvo gana veiksminga ir gausi nariais. Ją yra perėję nemaža dalis iš Lietuvos atkeltavusių "grinorių," kurių daugelio šiandien nėra gyvųjų tarpe arba kurie jau yra sulaukę gilios senatvės.

Paskutiniiais metais draugijos narių skaičius gerokai sumažėjo, o taip pat kasos padėtis irgi pradėjo blogėti, kadangi mirstantieji "nusi-nešdavo" su savimi "pomirtines." Tokia padėtis gerokai sujaudino dar gyvuosius narius, kurie sugalvojo, jog būtų gera pasidalinti pinigais dar gyviems esant, nelaukiant, kol pinigai bus išmokėti pomirtinių formoje.

Jau senokai kai kurie nariai reiškė norą likviduoti draugiją. Pagaliau šią metų sausio mėn. susirinkime

buvo nuspręsta balsuoti — kas už ir kas prieš likvidavimą. Nuostabią balsų daugumą (112 prieš 7) buvo pasisakyta už išsiskirstymą. Susirinkimas įpareigojo valdybą su keliais pridėtiniais nariais atlikti likvidavimo darbus; suskaičiuoti visą turta ir pasidalinti pinigais.

Šiuo metu draugijos turas siekia apie \$36,000, narių dar yra 258. Kur jie eis išsiskirstę ir pasitęmę pinigais, nežinome. Bet galvojame, kad daugumas netrukus keliaus į šv. Kazimierą ar Lietuvos Tautines Kapines. Gaila savo tautiečių, o ypačingai Teisybės Mylėtojų. Juk jie buvo vienai iš tų, kurie rūpinosi ne tik teisybe, bet ir padėjo pamatus lietuviškam veikimui Chicagoje. 67 šios draugijos gyvavimo metai nueina į istorijos archyvą.

gus, nežinome. Bet galvojame, kad daugumas netrukus keliaus į šv. Kazimierą ar Lietuvos Tautines Kapines. Gaila savo tautiečių, o ypačingai Teisybės Mylėtojų. Juk jie buvo vienai iš tų, kurie rūpinosi ne tik teisybe, bet ir padėjo pamatus lietuviškam veikimui Chicagoje. 67 šios draugijos gyvavimo metai nueina į istorijos archyvą.

(eš.)

Pas Don Varno Posto veteranus

* POSTO SURENGTAS "Užgavėnių vakaras" įvyko posto patalpose, 6816 So. Western Ave. vasario 8 d. Atsilankė nemažas būrys

narių bei svečių, kurie linksmai praleido laiką — pasivažiavo pašoko.

* NARIAI YRA kviečiami užsismokėti nario mokesť už 1964 metus galimai greičiau. Mokesť reikia siųsti šiuo adresu: Edvard Aleksa, 9322 So. Hamlin Ave., Chicago 42, Ill.

* JACK JAVIS-JUOZAITIS, buvęs posto komanduojuojas, turėjo pergyventi kelias skaudžias nelaimes. Neseniai jį buvo ištikęs širdies smūgis, o po to pergyveno auto katastrofą, kurioje pasisekė išlikti nesužalotam. Jo automobilis taip sudaužytas, kad net negalima pataisyti. Dabar J. Javis yra atsigavęs ir vėl pradeda daugiau dirbuotis.

* PAMALDOS už leitinantą Don Varną, žuvusį II Pas. kare, buvo atlaikytos sausio 12 d. Dalyvavo daug legijonierų su vėliavomis ir uniformomis.

Veikia scenos veteranai

Vilnių prie Teatro Draugijos, kuri įsikūrė 1947 m., prieš porą metų įsisteigė Aktorių Namai, o prieš metus pradėjo savo veiklą ir Scenos Veteranų Sekcija. Šios sekcijos užmojai labai platus. Jie jau yra įsteigę memorialinį muziejų į K. Glinskio, mirusio 1938 m., B. Dauguviečio, O. Rymaitės. Taipgi renka žinias teatro

istorijai. Išrūpino patalpas muziejui, kur jau yra sukurta tūkstančiai eksponatų. Daug rūpesčio deda teatro istorijos rinkimui, kuri norima pavaizduoti nuo kluonų vaidybos iki profesionalų teatro. Veteranai dalijasi savo patyrimais, savo atsiminimais.

Iš dalies tuo tikslu perėmė metų gruodžio 16 d. buvo minimų veteranų suvažiavimas, į kurį buvo atvykę atstovai iš visų Lietuvos kampų ir net keli dalyvavo iš Estijos, kur tokia teatro veteranų sekcija gyvuoja jau penktus metus.

Aktorių Namuose yra įrengta scena ir skaitykla. Ten ruošiamos dailininku parodos, minimos įvairios sukaktys. Ten buvo iškilmingai paminėtas ir K. Donelaitis. Be dvasiško peno, Veteranų Sekcija rūpinasi būtiniais savo narių reikalais. Vieniems išrūpina stipendijas, susirgusiems pašalpą ir įvairią pagalbą; suranda butą ir pan. Žodžiu, parodoma tarpusavy daug rūpesčio senstančiais aktoriais.

Sausio 21 Aktorių Namuose įvyko scenos veteranų, visų Lietuvos teatrų atstovų, rašytojų ir kritikų susitikimas. Pasidalinta įspūdingais ir sumanymais.

Lukščių apylinkėje (Sakių raj.) Lenino vardo kolchozas pasistatė miestelyje Kultūros rūmus su sale 500 žiūrovų. Sakoma, apie 150 kolchozninkų persikėlė į naujas gyvenvietes, 15 turi lengvas automobilius, 30 motorciklus. Apylinkėje dirba 40 mokytojų ir 30 kitokių inteligentų. Pats kolchozas turįs 35 sunkvežimius ir 40 traktorių.

Operos solistai Kipras Petrauskas, Aleksandra Staškevičiūtė ir kt. aktorių namuose,

THE Tel TAYlor 7-9842

Arlington

385 Arlington Ave. Restaurant
Brooklyn 8, N. Y. *Ona ir Jonas Valaičiai*

GERIAUSIAS
INSURANCE ir REAL ESTATE
PATARNAVIMAS PAS

JOHN ORMAN AGENCY

110-04 Jamaica Ave., Richmond Hill, N. Y.
Telefonas: VIRGINIA 6-1800

VIENYBĖ

The oldest Lithuanian newspaper in the world established by Juozas Paukstys in 1886, is published weekly by Valerie Tysliava and Juozas N. Tysliava at 192 Highland Boulevard, Brooklyn 7, N. Y. Tel.: APplegate 7-7257. Executive Editor: Valerie Tysliava, Editor: Salomeja Narkeliūnaite. Senior Editor: Vytautas Širvydas. Entered as Second Class Matter October 23, 1907, at the Post Office of Brooklyn, N. Y. Subscription rate: \$7.00 for one year. Three weeks' notice is required to change a subscriber's address. Advertising rates on application. All rights are reserved and no part of this newspaper may be reproduced without the consent of the Publishers. All manuscripts submitted are subject to editing by the Editor.

MES

VYTAUTAS ŠIRVYDAS

Atkelta iš 1 psl.

mės, didelis ir tvirtas; jame gyvena atkakli, žemaitiška dvasia!"

Šiandien tauta gali iš tikrųjų tarti (vėl Mackų cituojant): Norėjau gyventi, o mirštu; norėjau kalbėti — o tylai! Tauta, aišku, nemiršta, bet laisvai kalbėti negali, tai tiesa. Maironis pastebėjo: "Anksčiau ar vėliau susimąsto ainiai..." Mačernis rašė: "Visa tai, kas šiandien tave, ar kankina, ar džiugina, laikas nusineš ir apklos nežinia." Gal būt, ir apklos, bet atkaklioji žemaitiška dvasia laikui pasiduoti nenori, kaip nepasidavė senoji Napoleono gvardija Waterloo mūšyje. Sąmoningi lietuviai čia laiką kovoja Maironio pastebėta nuotaika: "Broliai, nors mūsų ne daugel yra, tačiau mes tvirti, jei riš vienybė." Lietuvis visais amžiais, Tysliavos žodžiais, vis savyje "rado — Eldorado" — aukso kraštą.

Mykolas Biržiška Vasario 16 proga sykį nurodė, kad nepriklausomybės tarpsnys, nors trumpas, paliko tautoje neišdildomą poveikį, kuris bus nebeįplėšiamas tautai palydovas į ateitį. Juk tiek daug vilčių tada sužibo, tiek daug padėta gražių pastangų! Tikime, tarpsnys nepasibaigė nykiai kaip Liublino unija, kuri mirė, nebeprikeliamama. Mes užsiryje šiandien, tarytum, ieškome vakarykščios, o lietuviai Lietuvoje — rytojaus. Ar mūsų šikimai sutampa? Išeivija bene gyvena Balučio pastebėjama I Fas. karo metu nuotaika: Nežinome, kokį rūbą Laisvė dėvės, bet žinome, kad ji mūsų tautai ateina!

MUMS RAŠO:

Gerb. Administracija, Atleiskite, kad taip vėlai slūnciu savo prenumeratos mokėsi. Dėl nesveikumo mano ūpas buvo sugadintas, ir todėl neatlikau, ką privalečiau, Priedu \$3 mašinių fondui.

Man labai patinka Tysliavienės rašiniai apie jos apsilankymą Lietuvoje, taipgi Sodeikos atsiminimai. Aš buvau nariu Sletyno chore, kada jisai ten dainavo, ir Petronėlė Jurgellūtė Birutės rolę vaidino... Linkiu Jums geriausios kloties, dirbant dėl lietuvių vienybės. ADAM M. MACARUS Colonia, Mich.

Mieloji p. Tysliaviene, Sveikiname Jus ir Narkeliūnaite už gražius aprašymus apie Lietuvą. Vienybės lauklame kaip svečio atvažiuojant. Vyras daug šneka, bet jūs daugiau parašote apie Lietuvą.

Labai gerai padarėte, kad nuvažiavote ir tas vietas aplankėte. Kal kurie "patriotai" talsosi važiuoti į Lietuvą, bet bijojo eiti pa-

matyti savo gimtinės. Aš Vilniaus nesu visiškai mačiusi, bet ašaros bėgo per veidus — taip malonu buvo pamatyti ją nors filme. Kaip pasaulyje gali būti taika, jeigu viešpatuoja neapykanta ir kerštas? Aš negaliu to pergyventi. Aš maniau, kad kai Jūsų vyras mirė, daug kas padės Jums Vienybę išlaikyti, ir džiaugiuos, kad yra gerų žmonių. Bet yra ir kitokių... Tie, kurie visokius niekus rašo, turbūt, patys yra nelaimingi žmonės — patys negali nieko nuveikti ir nenori, kad kiti veiktų ir ką nors geresnio už juos padarytų.

Jūsų O. M. Camden, N. J.

* VIENYBĖS skaitytojas iš New Jersey Redakcijai pelkia poetės Kotrynos Grigalytės — Graudienės pagerbimo organizatorius, kad jie vakarą rengė pas švėtimtaučius. Tuo tarpu, jis sako, lietuviai patys turi gražių salų, kurios tą vakarą buvo laisvos. Esą, kam nešti pinigų pas švėtimtaučius.

Girnakalis

IŠ KAIRĖS IR IŠ DEŠINĖS

VASARIO ŠEŠIOLIKTOJI

Vasario Šešioliktosios akte sakoma, kad ne nauja valstybė steigama, bet senoji Lietuva atstatoma. Ir mes tikrai žinome, kad tą aktą paskelbusi Lietuvos Taryba atstovavo ne tik 1918 metus, bet ir praeities daugelio amžių lietuvių troškimus, didvyriškas kovas, milžiniškus darbus ir ateities viltis. Ateina ir praeina visokių dienų, pablykšta laimės valandos, aptilsta juodųjų laikų aimanos. Ir, jei vėl kada nors galės nevaržomas lietuvis prabilti, tai mes esametikri, kad pasigirs tie patys 1918 metų žodžiai: atstatome... nepriklausomą...

Ir didinga praeitis ir neišiki ateitis kiekvieną dabarties lietuvių įpareigoja Vasario 16-tosios palikimo nepamiršti. Daug ir labai sudėtingų uždavinių sudaro mūsų našta. Mūsų dabarties uždavinius aptariant, visų pirmiausia —

mūsų jaunoji karta turi mokėti iš visos širdies ir su visu galimu tvirtumu su Maironiu tarti: Ar šviečia mums saulė, ar orai aptempę, tu mūsų brangiausia prabočių šalis... ten mūsų tėvynė ir buvo ir bus...

Tai yra pats svarbiausias Vasario 16 įpareigojimas. Kiti reikalai sąrašė turi toliau eiti, o pačiame sąrašo gale galėtų tilpti įvairių ideologinių, grupinių ir asmeninių ambicijų tenkinimas.

DIVORSAS

Daug metų ALTas su VLIKu gyveno sutikime. Nors ką veikė, būdavo ne visada žinoma, bet bent ištekliams dalindavosi, jausdavosi bendrai veiklą ir vargus vargštą. Ne be to, kad kartais pasiginčydavo.

Tačiau neseniai paskelbtas Tautos Fondo (kitaip — VLIKui pinigų organizatoriaus) valdytojo prel. J. Balkūno raštas lyg rodytų, kad ALTo-VLIKo santykiai įeina į naują fazę — VLIKas siekia nepriklausyti ALTo. VLIKui ir teliko siekti savarankiško gyvenimo, nes ALTas būk tai nutarė savo laimikiu su VLIKu nesidalinti.

Vasario 16-tosios proga pasipinigiavusi iš aukų ir rinkliavų per daugelį metų buvo lyg ir savaime suprantama ALTo privilegija. Vieningo laisvinimo fronto veikėjus nukretė šurpas, kai prieš trejetą metų ta pačia proga panorą pinigautis ir Bendruomenė. Dabar visai tikėtina, kad kaip prel. J. Balkūnas liudija, VLIKui beliko labai nemalonius pasirinkimus: arba drastiškai slaurinti ir taip jau slaurą veiklą arba rūpintis lėšų telkimu, nesirūpinant, kad kam tas lėšų telkimas sukels širdgėlos.

Prel. J. Balkūno liudijimu, VLIKui per metus reikia daugiau kaip 30,000 dolerių. Jo manymu, tuos 30,000 dolerių galėtų sudėti 3,000 mokėtojų, kasmet mokėdami po 10 do-

lerių. Išmokėtojų pinigams išrinkti reikia 300 aktyvistų. Atrodo, kad, VLIKo centrą sudarius iš 30 asmenų (prel. J. Balkūno pavyzdžiu, vis kuo arčiau centro nuo turimo skaičiaus nubraukiant po nulį), o tam centrui pasitenkinant tik trim apmokamais darbininkais, jau būtų galima kai ką reikšmingo nuveikti.

Mano išmanymu, ir VLIKo ir ALTo, kaip savarankiškų veiksmų buvimas, galėtų būti patelisinamas konkurencijos reikalui. Atrodytų maždaug taip: abudu veiksniai visomis galimomis progomis ištisis metus renka lėšas ir mobilizuoja jėgas. Po metų abu veiksniai paskelbtų nuveiktų darbų apyskaitas. Iš apyskaitų visuomenei būtų aišku, kuris iš veiksmų reikalingas didesnės paramos. Šitai žinodami, abu veiksniai stengtųsi laiko veltui neleisti.

Didžiausia veiksmiškios veiklos susnūdimo priežastis yra ta, kad apie VLIKo veiklą beveik nieko nežinia, o apie ALTo veiklą pradame šį tą sužinoti iš Albino Morkaus reportažų; bet vis tai nepakankamas ir tendencingas informacijos šaltinis.

O kas jau viską pralošė, tam nėra ko dėtis tebelošiančiu. Ar kai kuriems veikėjams nebėliko nieko kita, kaip tik L. Andriekaus posmu prisipažinti:

— Kas man iš tos naktigonės,

Kai viską praganiau!

Tiesa, norinčių veikti laisvinimo srity turime ir daugiau, ne tik ALTo ir VLIKą. Kuo kas savo buvimą beteisintų, vis pro pačius svarbius tautinius reikalus prasikiša šis tas iš nepirmiausių Lietuvos reikalų, net asmeninės ambicijos bet viltys. V. Alksnino žodžius pritaikant, galima sakyti, kad daugelio laisvinimo veiksmų buvimas yra išėivijos nuodėmė prieš lietuvių tautą. Didelė nuodėmė.

V. ALANTO DEVYNI DRAMOS VEIKALAI

Nebūtų labai gudru, jei čia, apie dramą beveik nieko neišmanydamas, mėginčiau rašyti apie didelį V. Alanto indėlį į lietuvių dramaturgiją. Kas ir ką apie dramą bežinotume, lietuvių dramų autorių reikia šiltai sutikti jau vien todėl, kad tokių rašytojų labai mažai tere. Turime geros lyrikos, neblogos beletristikos, bet dramai mūsų literatūroje tenka kiek per stauras baras. V. Alanto dramos šen ten jau buvo statomos, ir vis pasirodė, kad tai yra nebloga duona mūsų teatrui. Taigi, devynių dramų veikalių rinkinį reikia sveikinti kaip mielą svečią.

Devynias dramų išleido Chicagoje Srovė (kas tai per leidykla!). 400 egz. 386 puslapių

Tęsiama 5 psl.

Linkolnas kalbėjo už laisvę

Tas, kuris kalba už laisvę, kalba už visus laikus ir už visą žmoniją. Tokiu asmeniu buvo 16-tasis prezidentas, Abraomas Lincolnas, kurio 155-tą gimtadienį Amerika minėjo vasario 12 d.

Gimęs rąstų trobelėje Kentuckyje, Lincolnas pradėjo savo ilgą kelią į didybę kaip medžių kirtėjas, ūkio darbininkas, Missisipi upės laivininkas, pagelbininkas vlenoje Illinois miestelio krautuvėje ir kalmo paštininkas. Naktimis mokydamasis iš pasiskolintų knygų, jis buvo priimtas į teisininkus ir tris kartus išrinktas į Illinois Valstybės Legislatūrą.

Po to Lincolnas dirbo Atstovų Rūmuose Washingtono, bet buvo pripažintas 1858 m., kai jis išėjo į rinkiminę kampaniją JAV senatoriaus postui tik viena vienintelė tema. Ta tema buvo vergystė ir jos vardan jis pasakė: "Kaip aš nenorėčiau būti vergu, taip ir nebūčiau ponu. Tai išreiškia mano demokratijos supratimą. Visa, kas nuo to skiriasi, yra ne demokratija".

Kai Abraomas Lincolnas tapo prezidentu, jis pasakė kalbą Baltimorės ir Marylando publikai: "Mes pasisaikome už laisvę. Bet naudo-

dami tą patį žodį, mes negalvojame apie tą patį dalyką. Kai kuriems žodis laisvė gali reikšti tai, kad kiekvienas gali daryti su savim ir savo darbo produktu, ką tik nori. Kitiems tas pats žodis gali reikšti, kad jie gali daryti ką nori su kitais ir kitų darbo produktu".

Amerikiečiai išrinko Abraomą Lincolną antram terminui. Tarp sveikinimo laišku, pasiekusių Baltuosius Rūmus, vienas buvo iš Tarp-tautinės Darbo Žmonių Draugijos. Jis buvo parašytas Karolio Markso. Turėdamas galvoje civilinį karą, jis rašė: "Nuo pat titaniškos Amerikos kovos pradžios Europos darbo žmonės instinktyviai jautė, kad žvaigždėmis nusagstyta vėliava nešė jų klases likimą... Jie laiko epochą rimta, nes ji yra Abraomo Lincolno, rankose, vientisos minties dirbančiųjų klasės sūnaus, kuris turi uždavinį vesti kraštą per nepalyginamą kovą išgelbėti reizišiais užspausť rase ir atstatyti socialinį pasaulį."

Kai karas tarp valstybių ėjo prie galo, ir Abraomo Lincolno gyvenimas artėjo į galą, John Wilkes Booth kulka 1865 m. balandžio dienos vakarą buvo Lincolno nujaus-

ta prieš ketverius metus. Pagalvoje apie tą patį dalyką. Jis atvyko nepasirošęs kalbai ir atsiprašė dėl to publiką. Po to jis pasakė:

"Aš niekad neturėjau politinio pajutimo, kuris nebūtų kilęs iš sentimentų, įkūnyto Nepriklausomybės Deklaracijoje... kuri davė laisvę ne tik šio krašto žmonėms, bet ir viltį visam pasauliui, visiems būsimiems laikams. Tai davė pažadą, kad ilgainiui našta bus nuimta nuo visų žmonių pečių ir visi turės tą pačią galimybę."

Dabar, mano draugai, ar gali šis kraštas tuo pagrindu būti išgelbėtas? Jei gali, aš save laikysiu vienu laimėgiausių pasaulio žmonių, jei tik galėsiu padėti jį išgelbėti. Jei pasaulis negali šiuo principu būti išgelbėtas, tai bus tikrai baisu. Tačiau, jei šis kraštas negali būti išgelbėtas, neatsižadant šio principo, aš vėlyčiau būti nužudytas čia pat, bet principo neatsižadėčiau."

Nepriklausomybės Deklaracijos principas išliko. Šiandien, kur tik žmonės kovoja už savo laisvės išlaikymą ar už jos atgavimą, A. Lincolno dvasia juos lydi.

VIENYBĖS angliškasis priedas

VIENYBĖS 78-ojo gimtadienio proga pradėdamas leisti anglišką priedą, Pirmas numeris numatomas išleisti šio mėnesio pabaigoje (jeigu spėsime) arba kovo mėn. pradžioje.

Angliškąjį priedą leisti labiausiai paskatino kitataučiai, kurie, gėrėdami miestą Vienybėje ir jos ofsetinę techniką, apgailestavo, kad nemoka lietuviškai skaityti ir nesupranta, kas laikraštyje parašyta.

Be to, Amerikoje gimęs lietuviškas jaunimas taip pat nepatenkinamas, kad Vienybėje nesama net angliškojo skyrė, kaip seniau būdavo, kad žinotų, kas veikiama lietuviškame pasaulyje.

Todėl Vienybė savo 78 m. sukakties proga nutarė leisti angliškąjį priedą. Tuo tarpu tas priedas bus leidžiamas tik kartą į mėnesį, o vėliau gal ir dažniau. Pareis nuo skaitytojų.

Pirmas numeris išsiuntinamas visiems Vienybės skaitytojams nemokamai. Kurie norės nuolatiniai gauti angliškąjį priedą turės primokėti \$3.00, o atskirai prenumeruojant \$5.00 metams.

Šia proga Vienybė kviečia visus siųsti savo patarimus ir rašinius angliškajam priedui, kuris bus pašvęstas Vasario 16-osios minėjimui.

REDAKCIJA

Už kokią Lietuvą aukojamės?

J. ŠIAUČIUNAS

Yra tokių, kurie pasakoja, kad būk rodymas gražių Lietuvos vaizdų užmigo žiūrovus, atima iš jų norą ir ryžtą kovoti už Lietuvos išlaisvinimą. Jie tvirtina, kad, tokius filmus žiūrėdami, žmonės ima sau galvoti -- "Ar verta mums čia dabar sielotis, juk ir taip ten gerai". Ir tie pasakotojai aiškina, kad tokios žmonių nuotaikos kaip tik ir atitinka okupanto troškimą.

Argi tikrovėje taip yra? Kai aš nueinu į parengimus, kuriuose nupasakojama, koks baisus skurdas Lietuvoje, kad keliai neišbrendami, kaip žmonės suvargę ir apiplyšę, kad valgo lietsargiais apsidengę, kad lietus neužlytų, nes stogai klauri, po tokių prakalbų aš visada pasilieku šaltas Lietuvos atžvilgiu.

Mane kankina mintis ir aš galvoju, ar iš viso verta aukotis ir kovoti už tą apšepusią šalelę, kurią bur-

liokai su laiku visiškai pasmaugs.

Iš kitos gi pusės, mane visiškai kitaip nuteikia, kai aš girdžiu, jog Lietuvoje, kad ir prieš kludom, mūsų lietuviai nenuleidžia rankų: dirba, tašo, obliuoja, stato, kad ta mūsų šalelė būtų graži, kad susilauktų pasaulio dėmesio. Ir mane ima džiaugsmas, kai girdžiu, kaip objektyvūs liudininkai pasakoja, kaip ten žmonės ne tik priversti vogti iš kolchozų ir fabriky, kad galėtų pragyventi, bet kad jie rūpinasi lietuvių, jos išlaikymu, kuria meną, literatūrą, architektūrą.

Šitokių kalbų klausydamasis, aš kaip ant žarijų degu. Jei kas paprašytų aukos tiem pulkiem žmonėms padėti, aš, rodos, paskutinį centą atiduočiau. Rodos, taip ir norisi šaukti: sesės, broliai, aukokime, kovokime, laisvinkime, kad tos mūsų gražiosios šalelės neterštų kacapai!

Žmogus kovoja už grožį ir gerį. Laisvė ir nepri-

klausomybė yra pats gražiausias grožis ir geris. Buvo laikai, kai jaunuoliai kardu kovodavo už gražią moterį. Pirmieji atelviai Amerikoje kovojo su čiabuvių už gražius ir derlingus laukus. Mes kovokime už gražią Lietuvą.

Nors ir nematydami jos visų gražių vaizdų, žiūrėkime nors ir dalies jos vaizdų, tikėdami, kad ji yra pati gražiausia pasaulyje, nes ji yra mūsų. Niekas dabar negali mums parodyti ištaisai nei kenčiančios Lietuvos, o juo labiau jokie filmininkai neišfilmuos jos gražių vietų, kurių negali sunaikinti joks priešas.

Tokiomis mintimis Vasario 16 proga atgaivinkime savo pasiryžimą dirbti Lietuvos laisvei, savo broliams ir sesėms Lietuvoje tirdami: "Dirbkite ir kovokite už savo teises, žinodami, kas mes jūsų skriaudas žinome ir jūsų triušą suprantame ir įvertiname."

KULTŪRINIAI NEBLOGAI,

POLITINIAI... hmmm!

Sausio mėnesio Aidai apžvelgia Amerikos lietuvių pernykštę visuomeninę veiklą. Kultūriniai, sako, nebloginai; politikoje daugiau nieku. Mūsų rašytojai ir poetai rašė, menininkai ruošė gausias parodas, bendruomenininkai ir politikai darė susibėgimus. Politikoje popierai nekokie; apsiribotą savo nuopelnus kelti, visuomenę pamiršti, neturėti ateičiai planų, nederinti veiklos su latviais ir estais. Pasizymėjo Vyčiai, parašydami 23,000 įvairių laiškų, ir "valukiečiai", prikalbinę JAV kongresmanus įnešti į dulkių stalčius 42 rezolucijas. Aidų bendradarbis sprendžia: "Nei mes vien savo jėgomis Lietuvą išlaisvinsime, nei JAV moralinis įsipareigojimas (jei toks iš viso yra) ką lems. Čia reikia tiek mūsų, tiek pačios Lietuvos pastangų ir kitų kraštų realios (ne moralinės) pagalbos!"

Naujienos skelbia iš Vilniaus gautą (ir, matyti, cenzūros praleistą) laišką, skelbiantį, kad seno amerikiečio dr. J. Kaškevičiaus "staigi" mirtis Vilniuje buvusi -- saužudybė. Nepakęles sunkių gyvenimo sąlygų ir vietinių pasityčiojimų, kam iš laisvės ir gerovės krašto grįžęs gyventi į priespaudos ir skurdo šalį. Kai dėl sąlygų, tai neatrodo, jog jisai tenai skurdęs, o dėl pasityčiojimų -- tai irgi dar galima abejoti, nes, reikia atsiminti, kad daktaras daugiausia bendravo su režiminiais. O tokiu atveju, argi galima prileisti, kad tie būtų iš jo tyčiojęsi.

Voyage Press New Yorke leidžia lietuvių liaudies dainų antologiją anglų kalba, pavadintą The Flowering Lime. Redagavo Al. Landsbergis ir Clark Mills.

Karyje pasakojama apie 1942 m. gruodyje lietuvių latvių 550 vyrų dalinio kovas su bolševikų partizanais Briansko-Mozyrio srityje, ginant načių reikalus. Čia žuven pulk. lt. A. Kemelis ir "daugiau lietuvių karių, kariavusių prieš bendrąjį lietuvių ir latvių priešą -- komunizmą." Deja, ir nacizmas nebuvo lietuvių-latvių draugas. Bene geriausia tada būtų buvę prof. Salkauskio pažūra; išlikti lietuviams gyviems!

Na, broliai, ateina mums Chruščevo pranašautas palaidojimas: Kanados Nepr.

Tęsiama 11 psl.

DAR DĖL FILMŲ

Vienybės žmonės vėl mūsų spaudos dalį iš gilaus snaudulio išbudino. Naujienos taip ir skelbia: "Tyslievienės propaganda (I) skverbiasi į ALTą". Kas ta "propaganda"? Na gi "documentary" rūšies filmas iš Vienybės leidėjos apsilankymo Lietuvoje, nuvežant vyro, poeto Tyslievos pelenus į Vilniaus Rasy kapines. Prie to -- ir magnetofone Klovos opera "Pilėnai."

Amatytai bent tą dalį judėjimo, kuris leidžiamas? Lietuva dabar gyvena vieną prasčiausių savo istorijos tarpnių -- ji didrusio bolševiko okupacijoj. Atrodo, mūsų aukščiausiai išvardintos redakcijos šito nežino (ne jau nuo 1945 metų savo laikraščių neskaityti?), nes, pavyzdžiui, Keleivis reikalauja iš dabartinės Lietuvos filmų, rodančių "partizanų kraują girlose" ar "kolchozninkų ašaras." Ar ne pusgalviška reikalauti to, kas esamose sąlygose neįmanoma nufilmuoti? Be to, partizanų karas, rodosi, pasibaigė 1955 metais (ne jau Keleivio redakcija šito nepastebėjo?)

Kadangi pagrindinė žurnalisto pareiga yra stebėti visus prieinamus gyvenimo faktus, kuo Draugo, Darbininko, Keleivio, Naujienų ir Dirvos redakcijos pateisina šios pareigos išdavystę, kada ne tik sau akis užsiriša gyvenimo faktams, bet ir visiems Amerikos lietuviams uždraudžia matyti-girdėti?

Prisimename, Amerikos spauda sykį veik vienbalsiai nusprendė, kad Trumanas rinkimus pralaimėsi. Trumanas pareiškė, jis bus išrinktas. Klydo spauda, ne Trumanas. Ir šiuo atveju, klysta mūsų spauda, ne Tyslievienė. Sveikoji Amerikos lietuvių nuovoka reikalauja pamatyti kas galima iš dabartinės Lietuvos. Jų "nesugiumins" Tyslievienės "propaganda" (kuri nėra jokia propaganda), nes didžioji Amerikos lietuvių dauguma turi galvas ant pečių, ne baimės didelės akis, kuri mūsų redaktorius (katalikus, socialistus ir Lietuvos tautininkus!) subūrė į "bendrą frontą", besigiriantį "nežilbumu", bet tikrovėje vaidinantį Afrikos strusus. Visuomenė, matyt, mūsų redaktorių pagraudenimų jau nebepaiso, nes Naujienos dėl to liūdi: "Jau ne vienam akis apdūmė" (?)

VYT. ŠIRVYDAS

Iš kairės ir iš dešinės

Atkelta iš 4 psl.

knygos atspausdino Vijeikio spaustuvė. Dabar dažniausia knygos būna vis nebloginai apyvartamos. Ir devynių dramų rinkinys savo aprengimu nuo kitų gerai išleistų knygų nesiskiria.

Bet reikia kalbėti apie knygos atspausdinimą.

Knygą spausdinant, pirmiausia pasirūpinama tekstu. V. Alantas parašė, Ben Babrauskas pataisė kalbą. Toliau -- spaustuvėje linotipu ar kitomis priemonėmis surenkamas tekstas spausdinimui. Surinktas tekstas paprastai būna kelis kartus rūpestingai peržiūrimas ir ištaisomos korektūros klaidos. Paprastai ir po rūpestingo peržiūrėjimo viena kita klaida pasilieka. V. Alanto dramų rinkiny paliko korektūros klaidų gana gausiai. Susidaro labai nerūpestingo korektūros darbo vaizdas.

Surinktas ir pataisytas tekstas paskui laužomas į puslapius. Blogai atrodo, kai viena paskutinė strofų eilutė reikia perkelti į sekantį puslapį, arba puslapio pabaigoje palieka vieniša eilutė iš naujos strofų. Čia jau spaustuvininkų menas, kad vis gerai išėina ir nelieka tuščių vietų. V. Alanto dramose laužymo išvaizdai reikšmės neskirta.

Ofsetu spausdinant, paskui tekstas fotografuojamas. Fotografuojant svarbu, kad neatrodytų vienus puslapius gavus per stiprų, o kitus -- per silpną šviesos išlaikymą. V. Alanto dramų leidiny vaizdas gan margas. Kai kur (pvz., 83 psl.) jau net raidės pradėję išblukti.

Pagaliau belieka darbas su pačia spausdinimo mašina. Tarp kita ko, čia svarbu, kad būtų dažai paskirstyti kiekvienam puslapiui ir kiekvienai knygos vietai po lygiai. V. Alanto leidiny ir čia šis tas galėjo būti geriau atlikta.

SUKILĖLIŲ AINIAI

Iš seno buvo girdima apie kažkur už Volgos stepėsę įsikūrusį Čiorna Padina kaimą, Jeršovo rajone. Pereitą vasarą tame kaime lankėsi lietuvių etnografų ekspedicija. Rado, kad tame kaime tebegyvena apie šimto žmonių ainiai tų žmonių, kurie iš įvairių Lietuvos vietų po 1863 metų sukilimo buvo ištremti. Sako, susidarė nauji saviti Čiorna Padinos lietuvių papročiai, tautosaka, net tarmė. Ligi 1921 metų tame kaime vien lietuvių ir tebegyveno.

Etnografų ekspedicijos dalyviai sako, kad "su siaubu žmonės mini šiame krašte siautusių Denikino ir Kolčako gaujų piktadarybes, karų sunkumus ir asmenybės kulto neteisybes". Mums ypač įdomus paminėjimas asmenybės kulto neteisybių -- Stalino valdžios. Keista, kad Stalinui užteko vietos Kremliaus ribose, nors ir patvoryje. Jam reikėjo ne tokio žymaus patvorio.

Čiorna Padinos lietuvių etnografams padainavo daug lietuviškų dainų. Bet "jie puikiai dainuoja ne tik lietuviškas, bet ir rusiškas, ukrainietiškas, kazachiškas dainas".

Pereitų metų "Pergalėje" šio kaimo įspūdiams skirta penki puslapiai.

POETO FAUSTO KIRŠOS MINTYS

Pranei Lapienei rašytų laiškų iš 1948 - 49 m. ištraukos

... Kada tauta praranda nepriklausomybę, tautai vadovauja poetai. Tą faktą aiškiai rodo Maironio poezija. Kas prisimena laikus prieš pirmąjį pasaulinį karą, tas gerai žino, kas tada buvo Maironis lietuviui; tai buvo tarytum viskas. Generalas Paškevičius Vilniuje mintinai mokėjo visą "Jaują Lietuvą". Jis, senelis, degė Maironio idėjomis, gerėjosi forma ir stebino savo melle jai.

Atėjo nepriklausomybė, atėjo politikai ir niekas nebeklausė Maironio; nei jo poezijos, nei asmeniškų patarimų. Aš pats esu 1917 m. dalyvavęs Vilniaus konferencijoj. Maironis irgi dalyvavo ir pasiūlė atskirą savo rezoluciją ryšiams su vokiečiais nustatyti. Deja, visai neturėjo pasisekimo. Net nenorėjo jos svarstyti.

Mūsų aukštuomenė neprikl. Lietuvoj jau nebežinojo, ką Maironis buvo parąšęs. Dar buvo populiaros kelios jo giesmės, girties prie stalo parėkauti ir "Marija Marija" bažnyčioj pasimelsti tikintiesiems.

... Ar yra valzdas būsimos nepriklausomos Lietuvos? Jei tokio nėra, tai neverta ant smėlio raudes vedžioti... Laisvės praradimas kai kam šiandien atrodo žaidimas, bet ne kančia. O be kančios nesikala joks žiedas.

... Kad žmogul aptemų protas, retai pasitaiko. Dažnai, kai sakoma, kad jam protas aptemo, pastebime, kad ten jo ir nebūta. Eilinis protas nušvinta protarpiais, kai atspalaidoja nuo varžtų. Ar mūsų DP stovyklų tvarkymas nėra proto aptemimas? Idėja humaniška, o jos vykdymas gengeriškas. Pats bėgimas oro tiltu Berlynan parodo, koks žmogus vaikiškas ir kartu gengeris.

Žmogus pats save kausto, pats iš savęs juokiasi. Ir mes, kurie iš šalies žiūrime ir stebimės iš nesąmonių, savo kleme patys nesąmones darome. Čia ir yra šviesių protų trūkumas, su šliurėmis trempimas po svetimą sielą... Mauras purvinomis šliurėmis slenka per tavo sielą. Kelbonai lludija tavo ištikybę NCWC!

Dėkui už dokumentus, bet aš nebe noriu emigruoti į USA su partiniais pasais; aš noriu imigruoti su lietuviams nukentėjusiais, kurių sodybos pelenuose, kurių šeimos Sibire ar kapuose. Mauro su šliurėmis negali pridengti nei VLIKO, nei kurių kitų dignitorių skraiste. Tai yra tokia gėda, kuri yra didesnė ir už emigracijos ligą.

... Aš nenoriu, kad mane klebonai išskirtų partiniais ar konfesiniais reikalais) iš kitų tautiečių tarpo, kad užmirščiau visą praeitą pragarą. Važiavimas per NCWC verčia būti partiniu arba veidmainiu.

Mes save patys skrinin-gauojame priešų naudai... Kodėl mūsų kunigai iš sakyklų vis bara žmones, tarytum gerų žmonių nebebutų? Todėl, kad jie bijo žmogų pažūrėti iš širdies. Jei tai padarytų, save pamatyti ir save turėtų barti.

Visos institucijos praneša savo rezultatus, tik bažnyčios institucija nepraneša, kiek pažangos padaryta nuodėmių naikinime ir kurios nuodėmės daugiau kurosuoja...

Kas bijo realiai žveigti į ateitį, tas gyvena praeitimi. Tai konservatoriai. Praeitį, kaip išgyventas faktorius, jau turi formą, atseit, ribas ir turinį. Ateitį reikia formuoti, reikia ją laužtis. Konservatizmas minta praeitimi. Jų žmonės snobai, nori tupėti būtinai savo lizde, kaip anksčiau. Drįsti laužtis į ateitį yra didvyriškumas, riterizmas. Bet nuogam laužtis taip pat yra barbarizmas.

... Aš važiuosiu į Venecuelą ir ten numirsiu. Maurai teviešpatauja!... Turėtume skirstytis po penkias pasaulio šalis kaip broliai, bet skirstomės kaip šernai, iltis vienas prieš kitą atstatę. Daug kas patirs "Ameriką Pirtyje".

... Mes dabarties neturime (koks paradoksas!). Mūsų tremties metai išbraukti iš gyvenimo, nes jie grindžiami arba ateities svajonėmis arba praeities realybe.

Žmonės linksniuoja laisvę. Galvoja apie laisvę. Laisvė — demokratijos žiedas. Bet užmiršta, kad laisvė nėra statymo reiškinyss. Laisvė taip pat revoliucija. Laisvę reikia išlaikyti ir ginti. Laisvę reikia nešti ir kovoti dėl jos. Laisvę reikia šviesti kaip žibintu. Laisvė taip pat dinaminė, kaip klekviena gyva idėja.

Laisvė kuria, O kūryba nestovi vietoj. Laisvė sužiba padegtaime anglyje ir atomo sprogiemo katastrofoj. Laisvė reikia mokėti džiaugtis ir ją vykdyti. Laisvės kelias veda į tiesą. O tiesa ne chaosas. Laisvė — ne chaosas. Valstybės laisvė — ekonominė gerovė ir dvasinė kultūra. Valstybė turi būti dvasinės kultūros pamatas, tik tada valstybė įgauna amžinumo svorio. Lietuvoj nepriklausomybės metais dvasinė kultūra buvo apleistą. Pirmavo ekonominis pradas. Žlugus valstybei, žlugo matomas svoris, o dvasinio nebuvo.

Kūryba tautos žydėjimas. Meilė ir kančia. Kūryba — jnašas į žmonijos dvasią. Savaimingas žiedas, kvapas ir spalva.

Lietuva mūs laukia. Per tolumą, anoj pusėj ežero matome kryžius. Be savo žemės oro, be savo žemės duonos kvapo sunku žmogul gyventi... Nepriklausomybės metais ekonomika vyravo. Visokia kūryba buvo prislopinta. Tik, kai ekonomika mirė, kūryba sušvito.

... Lietuva turi savo genijų kultą. Ant jų garbės auga Lietuvos dvasia. Laisvoje Lietuvoj tas buvo pamiršta. Tremtyje mes pradėdame tautinį gyvenimą iš naujonuo Kudirkos, nuo Maironio, nuo Vaičiailio. Mes Lietuvą tematome iš tolo — Vytauto didybe ir 1918 m.

Poetas Faustus Kirša

... Rašytojas gal vienintelis lietuviškos kultūros vergas, kuris rūsčiomis dienomis atlaiko lietuviškos sielos naikinimo spaudimą. Amžiuose mes laikomės ant sudužusio laivo skeveldros... Kaip nlekada šiandien mes turime tiesą sakyti Mažvydžio žodžiais: broliai ir seserys, imkit mane ir skaitykite. Per 400 metų skaitėte, skaitykite, kad Lietuva nežūtų per amžius, nes knyga yra kultūros auksas. Mūsų grafikai savo kūrybos puošnumu knygą gyvenimui paruošia, kaip

skaisčią nuotaką Lietuvos laukuose, kad ji prilygtų laukų grožiui ir dvasios gilumui.

... Kada valstybė nustoja veikusi, tautai atstovauja poetai.

... Ne iš žmogaus reiktų žiūrėti į pasaulį, o iš pasaulio į žmogų. Didieji valstybių politikai ne iš diplomatų pasaulio. Tik mes galvojame pagal kalvio amata, kad įgūdę diplomatai mus turi vesti. Didžioji diplomatija — ne biurokratija,

Tęsiama 7 psl.

SATYRINĖ TRIJŲ VEIKSMŲ KOMEDIJA

VEIKĖJAI

BURBULIS - kolūkio "Plačiuoju vieškeliu" pirmininkas
PUTRIUS - buhalteris
ŽVYNIŪTĖ - zootechnikė
NAVICKAS - kolūkietis
KIMSA - kolūkietis
PENIMIS - spekuliantas
DUNDA - draugas iš rajono
ŠOFERIS
BOBELĖ - su pieno skardinėmis
PASTRIŪGA - šeštojanciš organizacijos atstovas
MAGDALENA - vištinkė
BRONISLAVAS - kolūkietis
Kolūkiečiai ir kolūkietės

ANTRAS VEIKSMAS

ANTRAS PAVEIKSLAS

Tęsinys

Burbulis. Ko jis katšioja nosį? Jis ne komisijos pirmininkas. O Pagalys — lignoninėj.
Kimsa. Taigi ir aš pamaniau: geriau, kad Pleškys būtų lignoninėj, o ne Pagalys. Tas tai jau nesikništų, kur reikia.

Burbulis. Tai Pleškys buvo atėjęs pas tave?
Kimsa. Buvo. Atėjo, atsisėdo ir ėmė graibstyti mane už skverny. Klausia, kaip ten su tuo veršiu? Vogėt, kept, valgėt?

Burbulis. O ką tu pasakei?
Kimsa. Aš ir pasakiau: vogt nevogėm, bet nurašėm. Draugas pirmininkas apiformino. O kai veršiuokas jau apiformintas, tai ką su juo bedaryti nekepus?

Burbulis (iškėlęs kumščius, springdamas). Be-be-proti tul Galvijaul! Kaip tu galėjai taip pasakyti? Kaip tu... kaip tu... kaip tu?!. (Pagauna kosulys)

Kimsa. O ką aš kita sakysiu, kad Pleškys ir taip viską žino?

Burbulis. Ką žino? Ką žino?
Kimsa. Visą žino. Ir apie paršiuoką, kur per šventą Petrą varduvėms... Ir apie grūdus — kada ir kiek iš sandėlio imta alul ir naminė!

Burbulis. Tai viską ir išplaupei?
Kimsa. O kaip aš nepilaupsiu. Tamsta — tai iš kažkur atsibastei ir vėl kažkur išsidanginsi. Šit ir plaukus nusidažei, ūsus nusiskutai — kam? O aš čia gimęs aušas, noriu čia ir likti. Pagallau gal dievas duos ir pirmininką — žmogų. Reiks ir man ant kojų stotis, kaip kolūkiečiui su visais gyventi...

Burbulis. Bestija tul Nemaniau, kad tu toks!..
Kimsa. Tai kad aš visoks. Kai reikia — vienoks, kai reikia — kitoks...

Burbulis. Juk pats kaulijai — paršiuoko, grūdų, veršio...

Kimsa. Kaulijau, o kodėl ne?.. Jeigu nepatiko, reikėjo išvyti. Kaip kituose kolūkuose — pasišaukia į susirinkimą tokius kaulytojus ir apsvarsto. Tie pasvyta akis, savo paties prakalte nusiprausia, ir užtenka visų kombinacijų.

Burbulis. Ak tu prakeiktasis, prakeiktasis... Ką tu padarei! Kaulijai, kaulijai, o dabar...

Kimsa. Maža kas ko kaulija. Reikia galvoti. Esi pirmininkas, vadovas esi!

Burbulis (susijaudinęs, piktas, išsigandęs). Tu mane mokysi!.. (Susivaldo) Klausyk, Kimsa... Sėskimės.. Pasitarkim, kaip dabar iš tos bėdos išbristi.

Kimsa. O ką čia tarsies... Briskime geriau kiekvienas sau. Kaip kas išmanom.

Burbulis. Kimsa, būk žmogus!

Kimsa (galvoja, atsiminė). Ai Dar buvau užmiršęs pasakyti tam Pleškiui... kam dobilų liepei nuvežti, kur tie koncentratai nuplaukė... Gera! kad atsiminiau. (Skubiai išsina)

Burbulis (vejasi Kimsą). Kimsa, ar pasiutai?! Kimsal

Ilgai stovi susimąstęs prie durų. Įeina Putrius, durimis pastumdamas Burbulį.

Putrius. Atsiprašau, draugas pirmininke. Norėjai kur eiti? Prašau. Neradau tos merginos.
Burbulis (kaip iš miego). Kokios?
Putrius. Zootechnikės. Išvažiavusi, sako.
Burbulis. Kur?

KIRŠOS MINTYS

Atkelta iš 6 psl.

bet dvasinė kūryba, kuri formuoja tautas bendram chorui. Perėjus per biurokratijos rėtį, sunku būti kūrėju be varžtų. Kūryba nemėgsta varžtų..

Tiesos pasaulyje nėra. Tiesa subjektyvus dalykas. Fantazija, kūrinys, realybė, kritika ir skaitymas, -- kurie visi sukuria vieną dalyką ir apie viena kalbą savyje yra skirtingi dalykai. Jeigu politika, kur privalu sukurtas naudoti, sunkiai duodasi suvienodinti, rasti vieną nuomonę, tai kai kuriais atžvilgiais vieningos nuomonės radimas dar sunkesnis: čia norima būti nesuinteresuotu. Vadinasi, subjektyvizmas yra visko pagrindas. Tiesos visai nėra... Daug šešėlių kelias į saulę, į tiesą, -- ir jie nublunka saulės nepasiekę.

...Aš pabėgau, jau taip susidėjo, su vasariniu paltu ir lazdele. Taip išgyvenau dvi žiemas. Pulkinkai, valdininkai išbėgo su kasomis; su maišais paltų ir futrų, iš mano pažįstamų ne vienas man nepasiulė šiltesnio apdaro. Jau toks likimas. Žmogaus savymelė neapžėta... Čia vyksta visokios spekuliacijos. Pinigų išmisliončiai pasidaro, visko susikombinuoja... Kaip matot, mes čia turime visokių rūpesčių, nors neturime dirvų arti ir valstybės tvarkyti... O tik darbas yra žmogaus tikroji paguoda, dorybė ir džiaugsmas. Tik po darbo poilsio žmo-

gus gali justis laimingu esąs...

Long Island gyveno poetas Whitman, Amerikos literatūros pasididžiavimas. Stony Brook istorinė vieta. Žavi. Džiugu, kai žmogus visais keliais gali eiti, turi noro eiti ir beedamas gali pasidžiiaugti, kad ne veltui gyveni... Aš čia turiu mažytį kambarėlį, bet jame jaučiuos kaip negras; gali ir nori mane išmesti. O muzika-nuolatinis kareivių koridoriuose durų daužymas

...Sentimentai lydi medžiagą, medžiaga sentimentus. O pasaulyje vyksta melas, didelis melas, iš kurio Liuciperius verda smalą ir krečia į gerkles visokių rušių diktatoriams. Keista, kaip jie vaizduojasi galingi esą ir kaip jie tikrenybėje atrodo! Tikros mizerijos! Kad jie suprastų savo menkystę, pasaulyje būtų rojus. Bet taip atsitikti negali. Kvailumas turi savo logiką ir cinizmą.

...Aš tik ką grįžau, apvažinėjęs visas tris zonas. Važinėju dėl malonumo... Mes šios žemės laikini baltandžiai gaudome džiaugsmo valandėles, o džiaugsmo amžinybės spindėjimą pajunti... Mes kartais pasispardom, baronus vaidinam... O tu, niekingas žemės grumsti, tu veltėdi!... Tu UNRR'os ir IRO stumdomas padare, humaniškom chartom apraizgytas, legalizuotas kaliny, randi atgarso nuosirdžių žmonių širdyse suprasti ir įvertinti gyvenimo prasmę... Prikalbėjote mane vykti į USA, užmiršti Venezuelą. Gerai. Siunčiu delegatę Lietuvaitę. Man ten nuvykus bus miela ją pamatyti. Tai gryna aukštaitė mergaitė. Jos stilingi tautiniai rūbai primena Lietuvą: rūtų darželį, lauknešėlį, lino drobes ir svajingas dainas. Jos mėlynos akys -- Lietuvos padangę, jos skruostai -- žaidimus primena.

Tai rankų darbas. Kruopštūs raštai, tai tremties mergaičių išadyti. Kaip ir kitose stovyklose, ir Lubbecke yra lėlių dirbtuvėlė, kuriai vadovauja Giedraitienė. Jos darbo nesigaili, daug laiko tam aukoja, tam atsidėjusios, kai turi slulų... Labai gražu, kad ši sritis atgijo čia. Taip, kaip atgijo tautiniai chorai bei ansambliai, atgyja visas, kas Lietuvaiška. Tai gražu, kilnu ir palaiko mūsų dvasią. Tik aš įdėjau šia delegatę į dėžutę, kaip grabelį. Gaila būtų, jei uždustų...

Šis bus paskutinis laiškas iš Europos. Nuvykes ilgai nenorėsiu būti apsunkinimu. Noriu dirbti, nors rūsy turėti kampeį ir tik iš savo prakaito duoną valgyti. Dvasios aristokratui nereikia automobilių nei pavydėti kam turty. Krikščionio uždavinys daryti kitam gera.. Ak, Viešpatie!... Prieš akis Vandenyas. O pasilieka sudaužyta Europa. Mano kelias -- per bedugnę pertiesitas lieptas. Einu... Supraskite, priimkite viską realiai. Paprasti žodžiai dideliu reikalui... Apleidžiant Europą nežinomam laikui, tik gaila jos kultūros. Negaila to, ką čia šetona sukūrė. Bet ką davė Europai dieviškoji žmogaus dvasia, gaila palikti.

Amerika man pažįstama iš oro ir didžiųjų žmonių nuotrupų. Ką įsivaizduoju apie ją, mane kiek gąsdina. Man atrodo ten yra gera būti turistu... O dabar man

Pabaiga 11 psl.

Poetai Bernardas Brazdžionis (dešinėje) ir Faustas Kirša, Prancūzijos vasarvietėje Stony Brook, N. Y. Tai buvo 1950 m., kai poetai tik ką buvo atvykę į Ameriką.

Sėja ir piūtis

Atkelta iš 6 psl.

Putrius. Kas ją žino. Jau trečia diena nēr. Gal meilės reikalais, gal šunys žino ko...

Burbulis. Meilės? Ar ji jau ką įsimylėjusi? Putrius. Kur ji nebus įsimylėjusi! Tokia mergina, -- gražu pažiūrėti. Laiškai tik eina ir eina.

Burbulis. Na, ne-e... Už tą tai mes ją čiupsim! Pasišauksim, apsvarstysim jos moralinį veidą. Ištrinksim kaip reikiant!

Putrius. Praverstų, draugas pirmininke, praverstų. Ir Navicko veidą taip pat reikėtų apsvarstyti.

Burbulis. Kodėl Navicko? Putrius. Taigi ta zootechnikė su Navicku ir važinėja nežinomomis kryptimis. Jau kelintą kartą.

Burbulis. Su Navicku susituostė? Putrius. Matyt, susituostė. (Atsidūsta) Kiekvienas tokios merginos tyko nusiskinti kaip uogos... (Nusijuokia) Navickienė jau pasijuokiau: "Ar nematai, varna, kad zootechnikė tavo vyrą vilioja."

Burbulis. O ką Navickienė? Putrius. Navickienė sako: "Tegu vilioja. Kad tik iš-verstų tą kelmą."

Burbulis. Kokį kelmą? Putrius. Nežinau... Matyt, yra kažkoks kelmą... Kludantis...

Burbulis. Moralinis supuvimas! Visiškas! Ir dirbk žmogus su tokia publika. Palaukit! Jau dabar kad kirsiu, tai iš pat šakny. O tą Kimsą ar pašaukei?

Putrius. Taigi grįždamas sutikau jį iš čia išeinantį. Burbulis. Juk liepia pašaukti atgal.

Putrius. Neliptei, draugas pirmininke. Burbulis. Kaip nelieptau? Apkurta!

Putrius (suglumęs). Gal iš tiesų tos mano ausys? Šeštadienį pirtyje vandens pribėgo.

Burbulis. Tuoj bėk ir pašauk. Putrius. Bėgu, draugas pirmininke, bėgu. (Išbėga)

Burbulis (žiūrėdamas pro langą, mąsto). Pirlim-pim-pim... Štai tau ir pirlim-pim-pim... Tai-ip... Mat, rūpūžės! (Šaukia, prasidares langą) Kas tą pakinkytą arklį čia paliko priištą? Kaži kiek jis čia stovi, nabagas! Tai jums taip kolūkio turtas rūpi? Ar jūs girdit, po velnių?! Darbadientus nubrauksiu!

Burbuliui besūkaujant, įeina Penimis.

Penimis. Imk, imk juos į nagą, nenaudėlius. Burbulis (atsigręžia). Kaip neimsi! Toks abejingumas visuomeniniam gyvuliui -- tiesiog širdį drasko.

Penimis (apžvelgęs Burbulį nuo galvos iki kojų, išskęčia rankas). Tik žiūrėk, broliu tu mano, koks išsipustęs! Cha-cha-chė-ė...

Burbulis. Nekriok!.. Penimis. Chi-čiii... Matau, matau!.. Vadinasi, viskas ant bėgių! Burbulis (ramina). Gana, gana... Dar žmonės išgirdę subėgs.

Burbulis į tildo, o Penimis neleidžia tam nė žodžio ištarti. Kalbėdamas tai kumščiu Burbuliui į šoną bakstelia, tai per nugarą de lnu suduoda.

Penimis. Ar aš nesakiau... Ūsų netekai, bet ne veltui, ar ne? Sakiau, kad reikia aukų! Ir šiokių, ir tokių... Tai kaip -- pusė bėdos mergička? Nebe šiaip sau zootechnikė? Ar ilgai reikėjo liežuviu tabaluoti, kol prisiputnojai?

Burbulis. Eik tu saul! Pažiūrėsiu, kas tą arklį laiko prie tvoros.

Penimis. Ten mano arkllys. Burbulis. Kaip -- tavo? Penimis. Mano! Su "Moskvičium" ne visais keliais išvažiuosi. O man reikia visais. Ir pasikinkiau arkluką.

Burbulis (nusivylęs). O aš maniau -- užkursiu jiems pirtį!.. (Sėdasi, Atsidūsta)

Penimis. Ko dūsauji? Laimės per daug? Burbulis. Ne, laimės ne per daug. Niežėti pradeda per daug.

Penimis. Blusų priviso? Ko nuleidai nosį? Kas yra? Burbulis. Kimba rūpūžės visokie. Tik žiūri, kaip čia įkast! Kaip širdį užduoti.

Penimis. Būk vyras! Ar draugų pritrūkai? Burbulis. Kad ir tie draugai kartais... atbuli kaip vėžiai.

Penimis. Tik nenuleisk nosies. Kas tave kolūkiečiams įpiršo, tas nuo jų ir gins. Zakonas! Gins ir apgins. Burbulis. Kai išgirsti tokius žodžius, rodos, ir saulė šviesau spindi.

Penimis. Čia dar ne bėda, broliu, -- juokas. Dairykis, kad didesnės neužkluptų.

Burbulis (sužiūra). Kokios dar didesnės? Penimis debtelėja į Burbulį, reikšmingai šypsodamasis, prisi-lenkia arčiau.

Penimis. Apvažinėju tavo kolūkio laukus. Ne kokie popieriai, broliu, Derliukas, atrodo, bus menkutis. Burbulis. Pats matau.

Penimis. Tai kaip atsiskaitysi su valstybe? Burbulis. E, maža bėda.

Penimis. Kaip tat -- maža bėda? Iš ko tu prievoles valstybei vykdysi?

Burbulis. Dėl to tai man galvos neskauda. Dėl to tegu jaudinasi rajonas, kad pylos negautų. Aplink dabar tiek turtingų kolūkių! Vienam užkraus saują viršaus, kitam saują viršaus... Mano spraga ir užtaisyta.

Penimis. Kas tau? Ar tu girtas? Tiel laikai jau praėjo, kai turtingieji atsilikėlių spragas taisė!

Burbulis. Iš tiesų? Penimis. Dabar tu nebejudink tų turtingųjų. Jiė tau užkurs tokia pirtį, kad čiaudėsi. Ir rajonas dabar taves nebepaglostys.

Pus daugiau

Mano apsilankymas Lietuvoje

Nė poros valandų nepamiegojusi po naujametinio sutikimo, girdžiu, kažkas beldžiasi į mano kambario duris. Atėjo Polė Cicėnaitė, primindama, kad esu laukiama S. Narkėliūnaitės tėviškėje. Ji mane išgąsdino savo žiniomis, kad Narkėliūnaitės Motinos sveikata labai pablogėjusi ir kad būtų smūgis, jeigu jos neapilankyčiau. Sakė, kad manęs laukianti, nelyginant savo dukros.

Tuoju pradėjau ruošti kėlonai į kaimą, teisingiau pasakius - į kolchozą. Nebūčiau drįsusi Amerikon sugrįžti, neapilankiusi Narkėliūnaitės sergančios Motinos, žinodama, kokiose aplinkybėse palikau Salomėją New Yorke su visais Vieniybės rūpesčiais. Jai, tiesa, talkino mano sūnus, atvykęs atostogų iš karinės stovyklos, sesuo Onutė, A. Kundrota ir kiti, bet ir su jų pagalba tų rūpesčių su laikraščiu buvo daugiau, negu reikia.

Lyg tyčia Naujų Metų pirmąją dieną neprišaukiau nei Stasiulionio, nei kitų, kurie man padėtų ar patartų, kaip į Mielagėnus nuvažiuoti. Stasiulionis, žinodamas, kaip bijojau blusų ir kitokių nepatogumų, prie kurių nebuvau pratusi, ne kartą juokaudamas siūlydavo viešnagai nuvežti į kokią kolchozą.

-- Be trijų dienų nė nesvajokite iš kolchozo ištrūkti, nes taip kaime priima svečius, - jįsai sakydavo.

Su Lietuvos kolchozininkais, ypač, jei tai būtų buvę mano Tėvo, Motinos, ar vyro giminės, būtų buvę labai malonu pasisvečiuoti ir daugiau kaip tris dienas, nežlūrint blusų, bet, deja, nebuvo nei laiko, nei progos, per tokį trumpą vizitą juos susirasti. Pagaliau, tos blusos ne taip jau baisios, kaip man atrodė vaikystėje, kai

lankėmės pas bobutę, nes čia jau esama milteilių tiems parazitams naikinti.

L. Kapočiaus pagalba gavau šoferį, kuris sutiko važiuoti į Mielagėnus. Besiruošiant atėjo Narkėliūnaitės draugas rašytojas Albinas Žukauskas su dovanomis - savo naujausia poezijos rinktine ir gražiais gintariniais papuošalais Salomėjos ir mano kambariams.

- Jei turite laiko, labai kviečiu su manim važiuoti į Mielagėnus, - Žukauskui pasiūliau. -- Jus taip sunku pamatyti - mielai kartu važiuosiu, kad bent pora valandų kartu praleisčiau, - Žukauskas atsakė.

Jau einant per duris, atbėgo buvusi mano tėvų augintinė Onutė Gaižutytė-Juodienė, primindama, kad esu žadėjusi Naujų Metų dieną praleisti su jos šeima ir kitais senais vilniečiais, mano Tėvus ir mane vaikystėje pažinėjusius.

- Kai tik sugrįšime iš Mielagėnų, tuojau pat pas Jus prisistatysiu, - Onutė užtikrinau. -- Nerikiu, - ji atsakė. - Tavęs neišleis, ir mano namiškius ir draugus vėl apvils... Prikepiu tiek maisto, žąsį, grybų, visokių tortų ir pončų...

Ir ji kartu sėdo į automobilį, kad per daug ilgai neužtrukčiau Narkėliūnaitės tėviškėje.

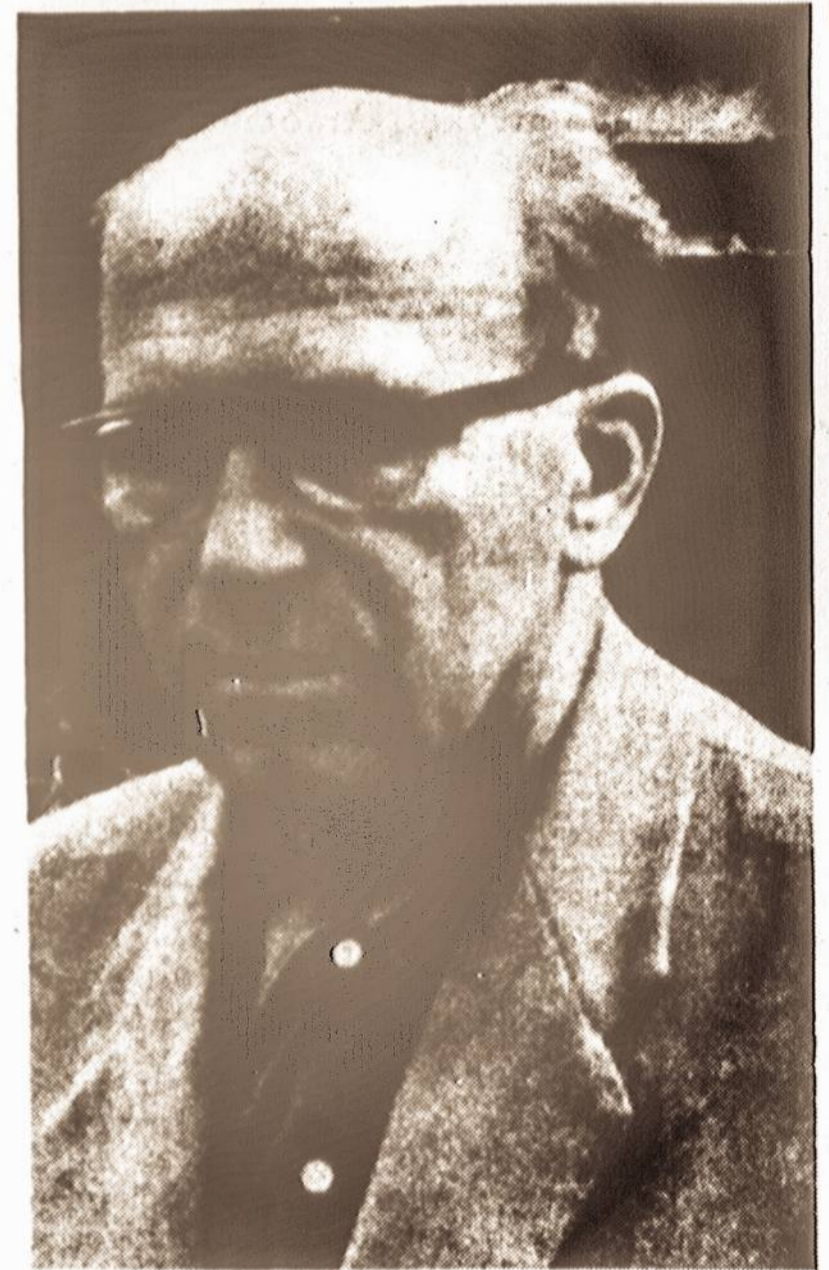
Dangus buvo labai apsiniaukęs ir, į kelią išvažiavus, prasidėjo pūgos. Važiuoti buvo malonu, bet pavojinga. Vienoje kryžkelyje pamatėm iškabą "Niemenčinė". Lyg per sapną prisiminiau, kad šiame pušyne vieną vasarą su Mamyte vasarėjome dar lenkų okupacijos laikais. Ji šį kurortą buvo labai pamilusi, nes čia galėdavo uogauti ir grybauti.

Kostancija Narkėliūnienė, kartais, per ašaras ir nusišypsodavo.

Užtruko pora valandų, iki privažiavome Mielagėnus. Gerai, kad kartu vyko Žukauskas, kuris, ne kartą čia lankęsis, žinojo kelią geriau negu šoferis.

Pasukome į Salamiankos kaimo vienkliamį ir įklimpome. Čia tai ne estrada, kuriomis iki šiol važinėjau. Atrodė, kad kello iš viso nesaama, nes sniegas beveik keliolikos colių gylumo. Net ir tas sunkus rusiškas automobilis negalėjo pajudėti. Greit atbėgo pora vyrų, Narkėliūnaitės švogeriai, kurie automobilį beveik nunešė iki pat pirklos.

Rašytojas Albinas Žukauskas

Čia prie durų manęs laukė visa Narkėliūnaitės šeima: jos Mamytė, dvi seserys su vaikais ir teta, atvykusi iš Gilūtų kaimo, esančio už 6 km. Pirmiausia apkabinau Narkėliūnienę. Ji taip verkė; tikrai pasitiko mane kaip savo dukrą, kad ir aš savo ašarų suvaldyti negalėjau. Jos glėbyje atėjau į vidų, dar su kitais nepasisveikinau.

- Mamyte, tik tu neverk, - ją prašiau, - Aš Tau atvežiau sveikinimų ir dovanų iš Salomėjos. Ir ji nenorėty, kad verktumei...

Priminus Salomėją, ji dar labiau raudėjo. Kai jau visi apsiraminome, susipažinau su mieląja Narkėliūnaitės teta Aniele Prašmutiene, išsibučiavau su jos seserimis, švogeriais ir jų vaikais. Labiausiai man patiko Broniukas, kuris, mums susėdus prie stalo, padeklamavo Juozo Tysliavos eilėraštį "Ratai".

Tada ir aš verkiau.

- Broniuk, kur tu gavai? Kas tave išmokė tą eilėraštį deklamuoti? - jo klausiu.

- Iš Vieniybės, - jįsai atsakė.

Kaip man buvo liūdna tuo momentu, kad Broniukui ir kitiems Narkėliūnaitės giminėms negalėjau atvežti viso vežimo dovanų. Savo krepšyje susiradau plunksną.

-- Broniuk, priimk šia kuklią dovanėlę iš manęs. Man rodo, kad turi poeto talentą. Rašyk savo eilėraščius...

Bus daugiau

Prie S. Narkėliūnaitės tėvo kapo Bronelis verkia savo dėduko.

Kai Darbininkas dar neprasivardžiavo "sovietiniais propagandininkais"... Iš k. į d.: S. Narkėliūnaitė, Simas Sužiedėlis, prel. Myk. Krupavičius ir Paulius Jurkus.

V. Maželio nuotrauka.

Mahometo barzdos plaukas ir Lietuvos vaizdu filmai

Salomėja Narkėliūnaitė

Stebint, kaip mūsų "triukšmingieji patriotai" Lietuvos vardu drumsčia vandenį Vasario 16 proga Amerikos lietuvių tarpe dėl Lietuvos vaizdų filmų, man prisimena ką tik nuaidėję įvykiai, susieti su Mahometo barzdos plauku.

Tasai plaukas, kaip jau žinia, esąs sugražintas į savo vietą musulmonų šventykloje, bet jis prisidėjo prie Kašmiro, Indijos ir Rytinio Pakistano žmonių skausmo ir skriaudų. Apskaičiuojama, kad tarp musulmonų ir hindusų dėl to plauko pavogimo-dingimo įsiliepsnojusį neapykantą priedė prie to, kad tūkstančiai žmonių neteko gyvybės, o ugnimi paleistas privatus ir turtas siekia milijonus dolerių.

Suprantama, lietuviška Mahometo plauko versija yra skirtinga savo išmieromis nuo musulmonų ir hindusų, bet esminių panašumų yra, nes musulmonams Mahometo barzdos plaukas yra brangi relikvija, kaip mums lietuviams brangūs ir jautrus Lietuvos vardas, jos laisvės ir nepriklausomybės reikalas. Panašumas yra ir tas, kaip po kilnių dalykų priedanga siekiama neapykantos.

Ir štai, dabar vasario 16-osios minėjimui besirengiančią lietuvišką visuomenę pasiekia allarmuojančios žinios apie "bolševikinės propagandos" skverbimąsi į Amerikos lietuvių tarpą per Lietuvos vaizdų filmus. Tie vaizdai, esą, minkština lietuvius kovoje už Lietuvos laisvės ir nepriklausomybės reikalą, kai tuo tarpu, Vasario 16-ąją minint reikią grūdinančių dalykų.

PRADEDA VAITIEKŪNAS

Ugnį įžiebta Lietuvos Laisvės Komiteto paskirtas Bridgeporto ALTO parengimui kalbėtojas, to komiteto narys Vytautas Vaitiekūnas. Jisai atsiskakė dalyvauti, jei bus ir Tysliavienės filmas bei ištraukos iš Klovos "Pilėnų" operos.

Laišką, kuriame Vaitiekūnas aiškino, kodėl, jo nuomone, Tysliavienės programa netinka Vasario 16 minėjimui, Vaitiekūnas pasluntė ne tik Bridgeporto ALTO vadovybei, bet ir Keleivui į Bostoną. Šitas jo gestas, atrodo, ir turėjo tendenciją "užallarmuoti" lietuvius. Vaitiekūnas pašonėje turi Brooklyne Darbininką, bet jisai apsaugojo tą savo bendraminčių re-

daguojamą laikraštį nuo to nemalonaus darbo -- visas šiukšles jisai suvertė į Keleivį.

Bet ir Darbininkas Bridgeporto reikalo nepamiršo. Keleivui sausio 29 d. pragyduš, Darbininkas savo 31 d. laidoje jau įsidėjo vedamąjį, pavadintą "Lietuvos filmai Vasario 16 minėjime".

Ir Darbininko aiškinimas panašus į Keleivio, būtent, kad "nekalti" Lietuvos vaizdai žmones, ypač iš senosios emigracijos, taip "gudriai pagauna", užliūliuoja, išspaudžia jų ašarą dėl nostalgijos, bet ne dėl gimtojo krašto kančios. Rezultate, ką gi, išvados aiškios ir suprantamos -- tuos vaizdus šalin, nes jie minkština lietuvius okupanto atžvilgiu.

ATŠILDYTI BARŠCIAI

Šitokia nuomonė, pirma išreikšta Keleivyje, paskui Darbininke, ir paskui vėl Darbininke Keleivio pirmąjį parašymą cituojant, ne nauja, ir, atrodo, tai yra atšildyti barščiai, kuriais tie patys ir dar kai kurių kitų laikraščių redaktoriai ir bendradarbiai vaišino Amerikos lietuvius prieš porą metų. Tai buvo tada, kai 1961 m. vasarą aplankiusi savo tėviškę ir Vilnių, atsivežiau ir Amerikoje ėmiau rodyti savo susuktus spalvotus įspūdžius.

Tais metais ir dar iki 1962 m. pradžios mano filmuotus Lietuvos vaizdus pamatė per 10,000 lietuvių. Apie filmus, kaip apskaičiavau, jog vienas matęs bent su kitais devyniais kalbėjo, buvo kalbėję apie 100,000 lietuvių. Ir kas svarbiausia, šita "propaganda" nebuvo daroma mano iniciatyva, taip kaip to nedaro ir pati Tysliavienė.

Niekur nesu rodžiusi filmo, kur manęs nekviestė, niekur pati nesiprašiau, kad filmų rodytus organizuotų. Tysliavienė taipgi į Bridgeportą nesiveržė, kaip ji kaltinama, bet buvo pakartotinai kviečiama, jai pranešant, kad "Vaitiekūnas su kalbomis nukeltas į ateinančius metus, o dabar kviečiame Jus su filmais, nes visi labai laukia" (taip rašė ALTO Vasario 16 minėjimo rengėjai iš Bridgeporto).

Man atrodo, kad pagrindiniai šito lietuviško Mahometo barzdos plauko istorijos veikėjai čia buvo Vaitiekūnas su dviem sąjungininkais -- Keleiviu ir Darbininku, o už visko stovėjo Bridgeporto lietuvių bendruomenės organiza-

cija, kuri taip pat, kaip ir vietos ALTas, turėjo ambicijų rengti Vasario 16 minėjimą, bet su ALTu nesutarė, ar gal ALTas nesutarė su Bendruomene. Į šitą štai trynimąsi pateko Tysliavienė su savo filmu "Žiema Lietuvoje", su Klovos "Pilėnų" opera, ir netiesioginiai pateko S. Narkėliūnaitė, kurios filmų "Itaką" žmonėms Darbininkas anoniminiu korespondento lūpomis atšildė savo sausio 31 d. vedamajame.

Vietoje išsiaiškinus klausimą dėl Vaitiekūno ir Tysliavienės dalyvavimo programoje su pačiais programos rengėjais Vaitiekūnas nubėgo į "plačiąją" visuomenę ir jau neaiškino, kad reikiama suniektinti ALTO rengėjus, kam jie nenusileidžia vietos Liet. Bendruomenės veikėjams, bet užallarmavo pulti jam nepatinkantį programos dalyvį. (Mes žinome, kad Vaitiekūnas nemylė tokių moterų, kurios rodo filmus. Andai Waterburyje įvykusiame frontininkų pasikalbėjimui išaiškino, kad Tysliavienė nesanti jo

Tęsiama 10 psl.

JAU PATS LAIKAS REGISTRUOTIS

EKSKURSIJAI Į LIETUVĄ

KURI IŠ NEW YORKO IŠSKRENDA

1964 m. balandžio 6 d.

21 DIENŲ KELIONĖ KAINUOJA \$969.40

Bus lankomasi Briuselyje, Maskvoje, Vilniuje, Paryžiuje ir kt. Norintieji lankytis Varšuvoje, Romoje ir Londone prašom pranešti.

REZERVUOJANT VIETĄ (MOKAMA 100.00 dol.)

PRAŠOMA KRFIPTIS: VIENYBĖ, 192 Highland Blvd., Brooklyn 7, N. Y. arba WIDE WORLD TRAVEL AGENCY, W. Rask, prezidentas, 9727 S. Western Ave., Chicago, Ill.

...Lietuvos vaizdų filmai

Atkelta iš 9 psl.

draugė, o dabar Keleivyje jau įsiai ją pastatė ir į savo priešų eiles.) Tai iš čia ir atsirado iš naujo Lietuvos vaizdų filmų klausimas.

Taigi, atrodo, kad dabar iš naujo jau pradžiusių ir praplikusių ir garbingo amžiaus susilaukusių redaktorių keliama Lietuvos vaizdų filmų kenksmingumas lietuviams savo aktu yra labai panašus į tą Mahometo plauko pavogimo istoriją. Atsirado žmonės, pavogę tą plauką ir sukėlę neapykantą, nustaubusią dalį Kašmiro, Indijos ir Rytinio Pakistano. Kai žmonės žudė viens kitą ar degino kits kito nuosavybę, jie negalvojo apie Mahometo barzdos plauką. Jie degė neapykanta viens kitam, o ta neapykanta degino namus ir žmones.

NEAPYKANTOS SĖJIMAS

Įtariu, kad neapykantos sėjimo tikslų turėjo ir aukščiau suminėtas. Vaitiekūnas bei kai kurie asmenys Keleivio ir Darbininko redakcijose. Dabar Lietuvos vardu, jos laisvės ir nepriklausomybės reikalo vardu, bet siekiant savų tikslų, lietuviuose, kurie dėl nelaisvės nukentėję, o laisvės pasiilgę ir niekaip nesulaukia, tarpusavyje neapykantą labai lengva sukelti. Tik parodyk pirštą į ką nors ir apkaltink, kad jis "sovietinis propagandistas," "okupačnio režimo pataikūnas," tai iš karto atsiras vyrų ir moterų, kurie, jei neturės ginklo, tai su grynais rankomis šoks akly draskyti, nelyginant tas išlaisvinimą atnešų.

Vaitiekūno, Keleivio ir Darbininko sukeltos dulkės sėsta. Jos ilgai nūsės, kaip nutilis ir audra, sukelta dėl Mahometo barzdos plauko. Bet pagrindinis klausimas taip ir reikalingas išsiaiškinti. Man atrodo, kad tvirtinimas, jog Lietuvos vaizdų filmai minkština lietuvius okupanto atžvilgiu, neatlaiko kritikos.

Jau praėjo dveji metai nuo to laiko, kai mano filmus pamatė dešimt tūkstančių žmonių. Tegul filmų priešininkai dabar pasako, argi tie žmonės, dešimt tūkstančių jų, išsijungė iš Amerikos lietuvių gyvenimo, ar jie subliūško?

JIE NORĖJO FILMO

Toks šviesus protas, kokiu aš tam tikrą laiką maniau buvęs prof. Simą Sužiedėlį, Darbininko vyr., redaktorių, atrodo, ne tik nematė nieko priešingo mano rodytuose Lietuvos vaizduose, bet net patsai vieną sykį prašė, kad leisčiau tą filmą jam nusivežti į Bostoną ir parodyti jį tenai jo artimiesiems.

Dabartinis Pasaulio Lietuvių Bendruomenės centro valdybos pirmininkas Jonas Bačiūnas, prieš vykdamas į Australiją, prašė, kad jam

paskolinčiau tą filmą tenykščiams lietuviams parodyti. Nepaskolinau tik todėl, kad tuo metu buvau pati ketinusi su tais filmais vykti Argentinon.

O BALFo reikalų vedėjas kun. Lionginas Jankus, su kuriuo net kelis kartus jo vežimu esu vykęsi su filmu į lietuviškų kolonijų BALFo parengimus, šalpai lėšas keliant, ne tik nieko blogo tuose filmuose nematė, bet pats buvo pasinešęs tą filmą iš manęs nupirkti ir BALFo vardu rodyti, kad galėtų surinkti šalpai taip reikalingų pinigų.

Nesulygome tik todėl, kad aš spyriaisi, pusiau juokomis, jog nenoriu "parduoti žmonių." Sakiau kunigui: "Pirk namus, piliis, gatves, miestus, bet negaliu parduoti žmonių, kurie yra mano tėvai, giminės, draugai."

O įsiai sakė: "Ką aš su tais tavo budinkais darysiu, man reikia žmonių, kad turėčiau ką publikai parodyti".

Po kiek laiko, kai jau daug kur buvau tą savo filmą savo vardu rodžiusi ir daug "pylos" iš kai kurių tautiečių gavusi, sykį BALFo centro reikalų vedėjas man ir sako: "Durna tu buvai mergaitė, kad to filmo man nepardavei. Ir pati būtum pinigų turėjusi ir BALFas, o dabar, matai, kaip išėjo".

Mat, buvome galvoję, kad kas nors (greičiausia, Simas Sužiedėlis) būtų parengęs gerą tekstą, o su juo ir tie vaizdai būtų buvę tvarkoje.

VĖL "IS ESMĖS"

Taigi, dabar net nustebau, kai pamačiau, kad Simo Sužiedėlio tvarkomas laikraštis Darbininkas vėl išėjo "iš esmės" filmų kenksmingumą nagrinėti. O, prisimenu, 1961 m. gruodžio 19 d. Darbininko laidoje ir jis patsai rašė prierašą prie tame numeryje tilpusio mano pasikalbėjimo su Liudu Norkum: "Red, prierašas. Redakciją paslekusioms žinioms, ne tiek būta priekaištų filmui, kiek atsakinėjimam į klausimus po filmų rodymų. Jie nebuvo vykę. Gerai, kad BALFo vakare to išvengta."

Šitie tad faktai aiškiai rodo kai kieno specialias pastangas drumsti vandenį lietuvių tarpe, o tų pastangų aukomis tampa net tokie, kaip Simas Sužiedėlis.

Bet, kaip ten bebūtų, propaganda prieš Lietuvos vaizdų filmus, nežiūrint kas jai vadovautų ir kokių formų ji bepasielktų, neatrodo, kad paveiktų tų filmų rodytojus ir tuos, kurie nori tuos filmus pamatyti. Dabar jau žmonės ne tik nori filmų, bet ir svajoja, stengiasi nuvykti ir nuvyksta patys savo akimis pamatyti visumą to, kas tik dalele tuose filmuose jiems parodoma. Ir, nemanau, kad dėl to juos reikėtų nurašyti, kaip iš lietuviško aktyvo juos mėgina nurašyti Keleivis, Darbininkas ar kiti.

"VISUOMENĖS VEIKĖJAS" IR KVORUMAS

Petras Rūkštėlė kelis kartus laikraštį pavarto ir vėl padeda. Rūkštėlė negali suprasti, ar iš tikro čia apie jį rašoma kaip apie visuomenės veikėją!

Žiūri, tikrai: — "Visuomenės veikėjas Petras Rūkštele grįžo iš atostogų."

Rūkštėlė ėmė galvoti, ką tas žodis, "visuomenės veikėjas reikštų, gal kas negero.

Rūkštėlė perkratinėjo savo gyvenimą. Rodos, su niekuo nesibarė, o gi raginamas būti nariu kokioj draugijoj ar klube, neatsisakydavo. Švental mokėdavo mokesčius.

Nieko, kuo būtų pakaltintas neradęs, ėmė galvoti — ką jis pagaliau padaręs.

Ilgai galvojo. Renkant aukas visuomenės reikalams, visuomet kiek galėdamas pakišdavo. Uoliai lankydavo draugijų susirinkimus.

Būdavo nueina į susirinkimą. Rūkštėlė sau kur kamputyje susitraukęs sėdi. Jis nieko neužkabina ir kiti jo nekludo.

Būdavo ir tokių atsitikimų. Prie stalo sėdi keli valdybos nariai ir tarpusavyje ginčijasi. Negali susirinkimo pradėti, nes, kaip Jie sakydavo, trūksta vieno nario, ir todėl nėra "kvorumo."

Vienas būdavo, iš narių, pastebėjęs Rūkštėlę kamputyje kiūtant jį, kviesdavo prisidėti. Tada pirmininkas jį pakviesdavo.

— Ei, Rūkštele, elk šeni! Tu tikrai atleiki didžiulį visuomenišką darbą bent savo dalyvavimu. Štai tavo čia buvimas sudaro "kvorumą," ir jau galim pradėti susirinkimą.

Rūkštėlė nei nežino, kas tasal "kvorumas," ir nei nepyksta, kad jį į "kvorumą" kviečia.

Rūkštėlė nuolaidus. Kai kada draugijėlės pirmininkas pagirdavo Rūkštėlę.

— Štai, kad daugiau tokių narių turėtumėm kaip tu, Rūkštele, tai pas mus viskas kitaip eitų.

Rūkštėlė nieko neatsakydavo, net jausdavosi laimingas. Ir tuo būdu Rūkštelei teko nekartą ir ne vienoje draugijoje būti tuo "kvorumu," ir dėl to, manom, Rūkštelei ne be reikaloteko "visuomenės veikėjo" vardas.

PR. TRUMPAITIS

Pernai Vokietijoje išėjo veikalas, skirtas pagerbti 70 metų sulaukusį istoriką Hansą Rothfelsą. Lietuviams įdomūs čia straipsniai: Eriko Maschkės "Atmainos Kryželių ordino viduje" ir Wittramo "Livonijos ir Estijos užkariavimas 1710 metais."

LIETUVIAI ADVOKATAI

S. Bredis, Jr.

37 Sheridan Avenue
BROOKLYN 8, N. Y.
Telefonas: APplegate 7-7083

C. A. Voket

(Vokietaitis)
41-40 74th Street
JACKSON HEIGHTS, N. Y.
Telefonas: NEWton 9-6620

LIBERTY SAVINGS AND LOAN ASSOCIATION
INSURED
UP TO \$100,000
LIBERTY SAVINGS AND LOAN ASSOCIATION

Safety and Security

December 1963

Assets	\$60,605,070
Savings	\$49,492,160
Mortgages	\$53,274,056
Reserves	\$4,118,061

Liberty Federal Savings

AND LOAN ASSOCIATION
C. S. CHELEDEN
PRESIDENT
202 NORTH BROAD STREET
BRANCH OFFICE: Stenton and Duval St.

PHILADELPHIJOS LIBERTY FEDERAL BANKO KAPITALAS 60 MILIJONŲ DOLERIŲ

C. S. CHELEDENO vadovaujamas Liberty Federal Savings and Loan Association bankas Philadelphijoje jau turi daugiau kaip 60 milijonų dolerių kapitalo. Tai pats didžiausias lietuvių bankas rytinėse valstybėse, turintis taupytojų iš daugelio rytinių valst. lietuvių kolonijų. Balandžio mėn. Liberty Federal minės savo įsikūrimo sukaktį ir apie tai plačiau bus parašyta sekančiame Vienybės numeryje.

Winter Garden Tavern Inc.

Vyt. Beleckas, sav.

1883 Madison Street
Brooklyn 27, N. Y.

(Ridgewood)

Telefonas: Evergreen 2-6440

Salė vestuvėms ir kitokioms pramogoms. Geriausias lietuviškas maistas prieinamomis kainomis.

POLAIDOTUVINIAI PIETŪS

REPUBLIC LIQUOR STORE, Inc.

G. Jokubaitis, Manager

322 UNION AVENUE
BROOKLYN 11, N. Y.
Tel. EVergreen 7-2089

Haven Realty

JUOZO ANDRIUŠIO APDRAUDOS ĮSTAIGA

Patarnauja perkant ir parduodant namus, įvairiuose apdraudimo reikaluose, užpildant (Income) taksus.

J. ANDRIUŠIO TRAVEL BUREAU

Parduoda bilietus visomis susiekimo priemonėmis į visas pasaulio vietas. Money Orders.

87-09 JAMAICA AVENUE WOODHAVEN 21, N. Y.
Tel. VI 7-4477 Atdara kasdien - 9 v. r. ikj 9 v. v.

GINTARAS Lietuvos auksas

Kainos nuo \$25.00

Ivairiausios gintarinės dovanos vyrams ir moterims prieinamais kainomis

AMBER GUILD LTD.

80-19 31st Avenue

JACKSON HEIGHTS, N. Y.

Tel. HA 9-5855

Pasiekiami: auto iki 31 Avė, Northern Blvd, IND subway iki Roosevelt Ave, IRT iki 74 St. F rt Bus iki 31 Avenue.

Sportinės nuotrūpos

EDVARDAS ŠULAITIS

IX-ji žiemos olimpiniai žaidimai Innsbriuke, Austrijoje, jau pasibaigė. Beveik dvi savaites toje tyloje Alpių vietovėje degė olimpinė ugnis, skambėjo žiūrovų šauksmai. Vasario 9 d. atėjo žaidimų uždarymo laikas ir sportininkai, čia suvažiuavę iš 36 kraštų, pradėjo skirstytis į namus, žadėdami vėl susitikti po 4 metų — Grenoblyje, Prancūzijoje.

Rašant šias eilutes, dar nebuvo paaiškėję visi laimėtojai. Bet jau buvo aišku, kad Sov. Sąjungos galinga rinktinė čia išėis trluškinančiu laimėtoju. Po praėjusio trečiadienio varžybų ji buvo susirinkusi 8 aukso, 8 sidabro ir 5 bronzos medalius. Antroje vietoje po jos ėjo Prancūzijos atstovai su 3 aukso ir 3 bronzos medaliais. J. A. Valstybės šį kartą pasirodė daug blogiau negu buvo laukta. Praėjusį antradienį amerikietis Terry McDermott, 23 m. amžiaus kirpėjas iš Essexville, Mich, vienintelis iškovojo aukso medalį. Jis čia 500 m. greitajame ėjuožiame įveikė olimpinio ir pasaulio rekordo savininką Grišina ir pats ne tik pelnė I vietą, bet pagerino ir olimpinį rekordą.

Amerikiečiai silpnai pasirodė ir ledų ritulyje, kur vyravo Sov. Sąjungos ir Kanados rinktinės. J. A. Valstybės, kurios laimėjo I vietą praėjusiuose žiemos žaidimuose, šį kartą gavo pylos ne tik nuo rusų ir kanadiečių, bet ir nuo eilės kitų valstybių.

Moderniųjų olimpinų žaidimų atgaivintojas baronas Pierre de Coubertain kartą pareiškė: "Svarbiausiu dalyku olimpinuose žaidimuose yra ne laimėjimas, bet juose dalyvavimas." Tačiau šiuo metu, kada vyksta "šaltasis karas" tarp Rytų ir Vakarų, šis teigimas negalioja. Amerikiečiai, nedaug kreipdami dėmesio į šias svarbiausias pasaulioje varžybas, pralaimi ne tik sporto arenoje, bet ir pasiduoda "šaltojo karo" fronte, kur sovietai krauja sau lobius.

Dabar olimpiniai žaidimai daugiau panašėja į politines rungtynes, kur, deja, geri amerikiečių profesionalai beisbolininkai ir jų raumeningi futbolininkai nieko negali pagelbėti.

Dabar olimpiniai žaidimai daugiau panašėja į politines rungtynes, kur, deja, geri amerikiečių profesionalai beisbolininkai ir jų raumeningi futbolininkai nieko negali pagelbėti.

* CHICAGOS Lituanicos futbolininkai salės futbolo rungtynėse pelnė trečiąją tašką, vasario 2 d. sužaidę lygtomis — 1:1 su Atlas komanda.

* KANADOS sporto apygardos vyrų krepšinio pirmenybės, įvykusias Toronte, laimėjo vietos Aušros krepšinininkai, baigmėję įveikė Toronto Vytį 87:54. Moterų grupėje laimėtojomis išėjo taip pat Aušros atstovės, nugalėjusios Vytį 44:25. Jaunių A klasėje I vietą iškovojo Hamiltono Kovas, suplėkęs Aušrą 88:67. Dvi dienas užtrukusiose varžybose rungtyniavo 13 komandų iš Toronto, Montrealio ir Hamiltono.

Vilniaus miesto galva J. Vildžiūnas suskaitė, kad kasdien autobusus naudoja 300,000 keleivių. Lenkų laikais tekėliaudavę 13,000.

Laikraštis Biržų Žinios pastebėjo, kad rajono kolchozuose 3 darbininkai išlaikydavę po 1 prižiūrovą. Sakoma, šitų sumažinta pernai 88.

FAUSTAS KIRŠA

Atkelta iš 5 psl.

reikės gyventi. Nėpykite dėl mano tokios pažiuos. Nes, man taip atrodo, šimtaprocentinė amerikietė. Man suprantamas ambicingas amerikietis ir pilnas kultūros amerikietis, nes kultūringo pilna prasme amerikiečio be Europos pažinimo aš ne įsivaizduoju...

Rašau neturėdamas nei stalo, nei kėdės. Mes čia 10 vyrų, aš ant dviaukštės lovos — palubėje. Palubėje kaba lemputė. Atsilošus ant kelių galima rašyti. Čia maišosi visokios tautos.

Pas jus atsiradus, mano žvilgsnis bus neįjaukus, mano akyse tebebus šmėklos, Netikrumas-baisiausias dalykas. Gal ten galėsiu pasijusti tikresniu. Kuo? Gal nuo nepastovaus gyvenimo, gal nuo stumdymo ir dvasinės paniekos. Aš dabar esu numeris 643. Paskutinis palaiminimas iš Europos.

P. S. — Poetas Faustas Kirša ir apsigyvenęs Bostone, nenutraukė ryšių su pirmais savo globėjais ir ne tik atsakydavo į laiškus, bet dažnai ir pats parašydavo, papasakodamas ir apie savo darbovietę, kur pradėjo dirbęs po 8 val. stovėdamas ant kojų ir gaudavęs po 75 centus už valandos darbą. Jis kartais ilgus laiškus atsilygavo vien savo mintimis išpintus, papasakodamas apie gyvenamą aplinką, draugus, vis didesnę nevilį į ateitį.

Kada nors gal teks čia parodyti ir jo pergyvenimų dalelę šioje šalyje.

Vilniuje birželio 27-28 dienomis Lietuvos moksleivių dainų pirmoji šventė. Dalyvausią 15,000 dainininkų 5,000 šokėjų, 2,500 muzikantų. Krašte vykdoma atšinkimas iš 250,00 pradinų mokinių tarpo.

Skaitytojams primenama, kad jau laikas atnaujinti prenumeratą 1964 metams.

KULTŪRINIAI NEBLOGAI...

Atkelta iš 5 psl.

Lietuva pirmame puslapyje didelėmis raidėmis skelbia: "Vakarai visai jau baigia irti... Vakarai galvatrukėiais skuba pas komunistus."

Sv. Kazimiero p-joj Adelaide, Australijoje, pernai įvyko 11 lietuvių suotuktuvių — 6 mišrios.

Pabiržės vidurinės mokyklos direktorius (Saulių raj.) pripažįsta: "Iš mokyklos vis dar išėina religiniai nusiteikę jaunuoliai. Ką mes įpasakojame per pamokas mokykloje, tėvai bando iš vaikų galvos išvyti barimais ir net diržu."

Pabaltijo kraštų ekonomiką dabar planuoja 35 specialistų komitetas Rygoje.

Kėdainių laikraštis Kelias palygina du vietiniu kolchozu: Okainių ir Tiesos. Abu turi po 30 kiemų; okainiečių "atsilikėlis", tiesiečių "pirmaujas", nes gauna iš hektaro po 20 centnerių grūdų vietoje 10. Okainiečiai turi 31 rankinį laikrodėlį, 2 muzikos instrumentu ir 29 vyriškus kostiumus, tiesiečiai 71 laikrodėlį, 11 muzikos instrumentų ir 51 vyrišką kostiumą. Kadangi kiemų 30, o vyriškų kostiumų pas okainiečius tik 29, atrodo, vienas jų vyras vaikštineja arba nuogas, ar dėvi moteriškais drabužiais.

Maskvoje įvyko Lietuvos menininkų grafikų paroda, kurioje išstatyta apie 100 kūrinių.

Suomiai Amerikoje turės dvi naujas savo tautos istorijas. Jau išėjo "A History of Finland," kurią parašė Jutikala ir Pirinen, angly kalbon išvertė Sjoblomas. Žada išėiti prof. Wuorineno (amerikiečio suomio). Lietuva ir lietuviai aptariami prof. Riasanovskio pernai išėjusioje "A History of Russia," ir prof. Clarksono to paties pavadinimo Rusijos istorijoje.

STEBĖTOJAS

VASARIO 16 MINEJIMAS

New Yorko Lietuvių Taryba rengia Vasario 16 minėjimą, kuris įvyks vasario 16 d. 4 v. p. p. Webster salėje. Šventėje kalbės didelis lietuvių draugas užsienio reikalų sekretoriaus pavaduotojas ir buvęs Michigano gubernatoriaus Menon Williams.

Taip pat kalbos žinomas visuomenininkas ir politikas pulk. dr. Balyš Matulionis. Meninėje programos dalyje dalyvaus soliste Prudencija Bičkienė, akomponuojant pianistai Ald. Kepalaitis, Operetės choras, deriguojamas muz. M. Cibo, ir New Yorko tautinių šokiu grupė, vadovaujama J. Matulaitienės. Salę dekoruoja dailininkas Juodis. Visi lietuviai yra nuoširdžiai kviečiami šioje šventėje kuo skaitlingiausiai dalyvauti.

RAY'S LIQUOR STORE

JUOZAS IR IZABELE MISUNAI

(vairiausios rūšies amerikoniški ir importuoti gėrimai. Didžiausias degtinės ir vyno pasirinkimas.

103-55 LEFFERTS BLVD. RICHMOND HILL, N. Y. Telefonas: Virginia 3-3544

LAI DOTUVIŲ DIREKTORIAI!

JUOZAS KAVALIAUSKAS

LICENSED PENNA AND NEW JERSEY

1601 S. SECOND STREET PHILADELPHIA, PA.

Telefonas: DEwey 4-5136

CHARLES J. ROMAN

(RAMANAUSKAS)

1113 MT. VERNON STREET PHILADELPHIA, PA.

Telefonas: POplar 5-4110

STEPHEN AROMISKIS

(ARMAKAUSKAS)

423 METROPOLITAN AVENUE BROOKLYN 11, N. Y.

KOPLYČIA LAIDOTUVĖMS Tel. EVergreen 7-4335

M. P. BALLAS FUNERAL HOME

ALB. BALTRUNAS-BALTON

660 GRAND STREET BROOKLYN, N. Y.

NOTARY PUBLIC Tel. STagg 2-5043

VISI ŠIE LAIDOTUVIŲ DIREKTORIAI ĮSNUOMOJA AUTOMOBILIUS (VAIRIEMS REIKALAMS)

JUOZO GARŠVOS LAIDOJIMO ĮSTAIGA

231 Bedford Ave., Brooklyn 11, N. Y.

EVergreen 8-9770

Joseph J. Garszva Anita R. Garszva
Joseph J. Garszva, Jr. John A. Pauley

LICENSED MORTICIANS

Park Florist

Gėlės pristatomos į bet kurias pasaulio vietas.

MATTHEW MAZEIKA
Savininkas

80-15 JAMAICA AVE. WOODHAVEN 21, N. Y.
Telefonas: Virginia 9-3112

ROBERT F. NARK

Apdraudos AUTO Specialistas
Any car - Any age driver
ALL FORMS OF INSURANCE

26 COURT ST. BROOKLYN, N. Y.
Tel. MAin 4-6400 VA 5-0783

DISCOUNTS TO QUALIFIED APPLICANTS
Mutual Insurance Insure your tomorrow today!

THREE JOES SERVICE STATION, Inc.

85-42 Woodhaven Boulevard Woodhaven, N. Y.

Telefonas: Virginia 6-9683

VIENYBĖ

* VIENYBĖS SUKAKTUVINIS susitikimas su skaitytojais ir bendradarbiais laikraščio 78 m. gimtadienio proga, buvęs nukeltas dėl kaimyno Stepono Karvelio mirties, dabar įvyks vasario 29 d. (šeštadienį). Vienybėčius kviečiama užtekti bet kurio laiko, bet programa bus 7 val. vakare. Pradedant tuo savaitgaliu, Vienybės namuose bus rodomi filmai iš Lietuvos, Argentinos, Brazilijos ir Amerikos lietuvių gyvenimo, Norintieji filmus pamatyti tepasikambina į Vienybę susitarti dėl laiko.

* ADV. W. ŠEPIPIO žmona Paulina, Camden, N. J. sunkiai serga. Turėjo keturias sunkias operacijas, Gulė Camden Cooper ligoninėje.

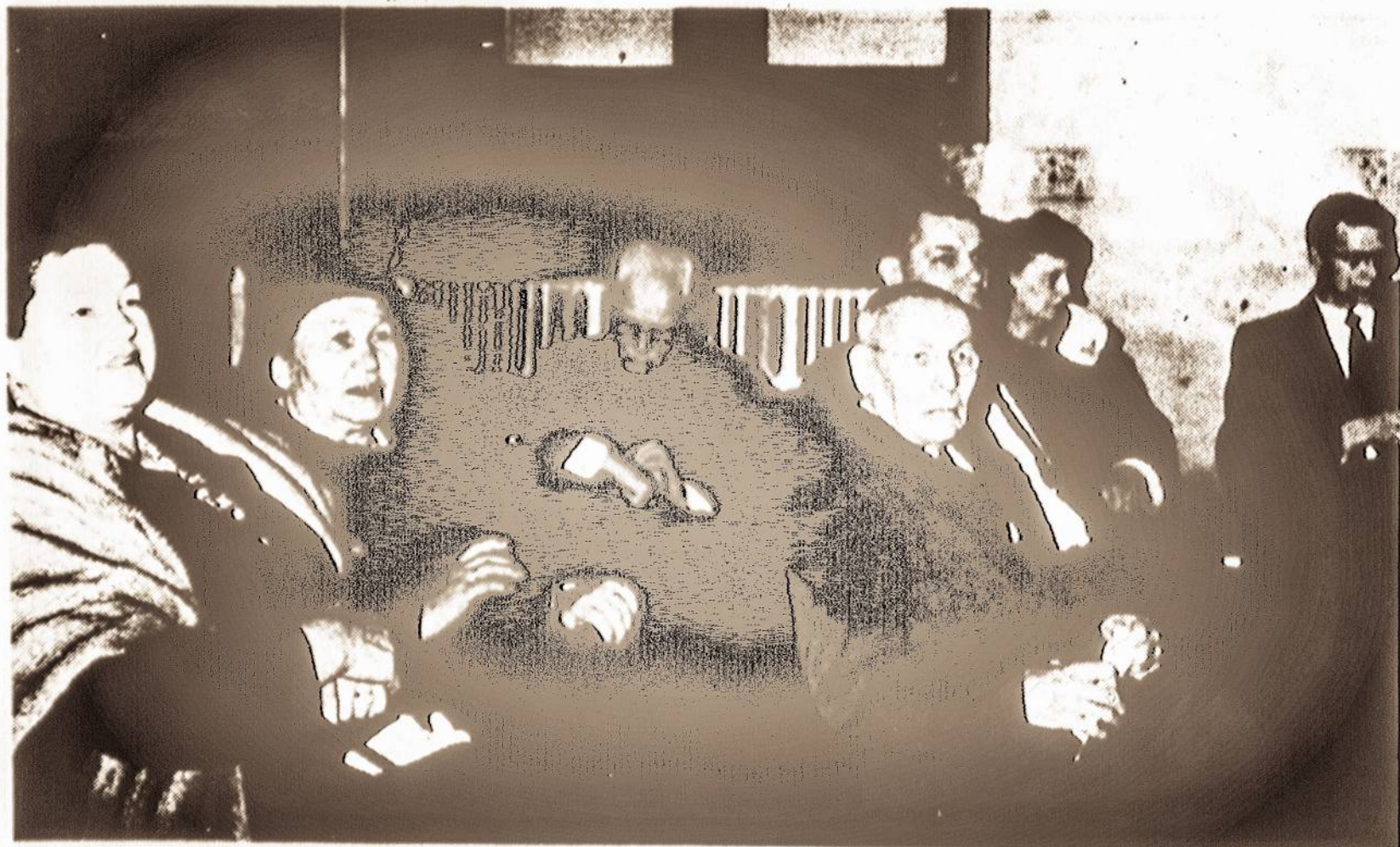
* STASĖ BENDZIENĖ, philadelphietė, besigydanti South Mountain, Pa., siunčia sveikinimų ir praneša savo giminėms ir draugams, kad jos sveikata eina geryn.

* O. IR AL. ŠULAIČIAI, vietoje gėlių vainiko ant Jurgio Gudello kapo BALFui paauko \$30.

* JUSTAS PALECKIS, LTSR Aukščiausios Tarybos prezidiumo pirmininkas, kaip Sovietų Sąjungos Aukščiausios Tarybos prezidiumo pirm. pavaduotojas, vadovavęs sovietų parlamentarinei delegacijai į Meksiką, sugrįždamas atgal, su delegacija buvo sustojęs vienai parai New Yorke. Vasario 6 d. rytą įsai su kitais Air France linijos lėktuvu išskrido į Paryžių iš Kennedy vardo aeroporito. Sovietų delegacija Meksikoje išbuvo dvi savaites. Tai jau kelintas kartas, kai Paleckis vadovauja parlamentarų delegacijai.

* I. Misiūnienė savo rezidencijoje Ozone Park, N. Y. praeitą sekmadienį surengė labai jaukią pobūvį, kuriam dalyvavo labai daug vietos lietuvių. I. Misiūnienė šį pavasarį galvoja apsilankyti Lietuvoje su bal. 6 d. išskrendančia ekskursija.

* MOTERŲ VIENYBĖS sekantis socialis susirinkimas įvyks vasario 18 d. Arūnų rezidencijoje, Woodhavene, N. Y.

Vasario 16 minėjime Bridgeport, Conn. Dalyvių tarpe matoma M. Diržienė, jos motina Ona Stankienė, ALTo sk. pirm. Klimaitis, parapijos klebonas J. Kazlauskas ir kt.

IŠ V. TYSLIAVIENĖS KALBOS BRIDGEPORTE

Atkelta is 1 psl.

kaltas buvo visas laisvasis pasaulis, kalti buvo ir patys lietuviai.

Amerikos lietuviai savo aukomis per 22-jus nepriklausomybės metus stiprino Lietuvos ginklų fondą ir kitokius fondus, gausiai aukojo Lietuvos sostinės Vilniaus išvadavimui. Bet, kai išmušė valanda kovoti, tai valdžia iš krašto pasitraukė, vienl buvo ištremti į Sibirą, kiti pabėgo į užsienius, o Lietuvoje likusieji tapo pavergti. O tuo tarpu, Amerikos lietuvių padovanotas Laisvės Varpas nuolat primindavo: "Tas nevertas laisvės, kas negina jos." Minint šią 46-ąją Lietuvos nepriklausomybės sukaktį, laikas pažvelgti į realybę ir tai, ką dabartinis atomonis ir erdvės atradimų amžius žada Lietuvai.

Jeį užsiliepsnotų III Pas. karas, Lietuvos gyventojai įsitikinę, kad mūsų protėvių kraštas būtų paverstas peizais ir sulygintas su žeme. Tam pakaktų tik vienos atominės bombos.

Nukentėtume ir mes, Amerikoje gyvenantieji. Aišku, kad III Pas. karas nieko neišsprestų, o tik žmoniją sunaikintų.

Todėl jie, ten likusieji, daug vilčių deda į Jungtines Tautas. Ir mūsų veikla Amerikoje

turėtų būti nukreipta tais pačiais keliais. Kurie galvoja kitaip, galime būti tikri, tie ir vėl nę šūvio neiššautų nei Amerikos nei Lietuvos nepriklausomybei apginti.

Jeigu jau laukinės Afrikos tautos Jungtinių Tautų dėka keliai kaip nepriklausomos valstybės, tai ir Lietuvai reikia tikėtis, kad ateis diena,

kada Lietuvos trispalvė suplėvėsuos visų kitų tautų vėliavų vainike prie Jungtinių Tautų būstinės.

Baigdama širdingai dėkoju Bridgeporto ALTo skyriaus vadovybei, suteikusiai progos Amerikoje gimusiai ir užaugusiai lietuvei tarti žodį Vasario 16 proga.

MIRĖ STASYS LESKAITIS

Stasys Leskaitis, laikraštintinkas, rašytojas, širdies smūgio ištiktas, pasimirė perėitą pirmadienį, vasario 10 d. Gyveno su žmona operos soliste Vince Jonuškaitė Brooklyne, vėliau Jamalcoje. Lietuvoje plačiai reikšėsis spaudoje literatūros ir teatro kritikos klausimais, II Pas. karo sukuriuose pasitraukė į Vokietiją. Amerikoje gyveno nuo 1948 m. Buvo pašarvotas Garšvos koplyčioje. Laidojamas vasario 14 d. Velionio žmonai Vincėi Jonuškaitėi giliausia Vienybės ir jos skaitytojų užuojauta.

Velionis Stasys Leskaitis

Vasario 16 pe. radija

WILKES-BARRE, PA. Lietuvos nepriklausomybės pa-

skelbimo 46-toji metinė sukaktis Wyoming Klony bus paminėta per radiją sekmadienį, vasario 16 d., iš WILK stoties (980 kil.)

Pradžią 1 val. pp. Rengia LRKSA 5-toji apskritis, SLA 7-ji apskritis ir Taurų Klubas.

Kalbės Luzerne apskrities teisėjas Edward W. Lopatto, redaktorius Matas Zujus ir Adomas Miliauskas; gubernatoriaus proklamaciją perskaitys Nelė Bajorienė, rezoliucijas-Danielius Stadulis, padėkos žodį tars Adolfas Norvaiša.

Meninę programą sudarys parinktos patriotinės lietuvių dainos ir muzika. Programa bus pradėta Amerikos himnu, o užbaigta Lietuvos himnu.

Programą ves Viktoras Kamarauskas.

Wyoming Klono ir gretimų rajonų lietuvių visuomenėje kviečiama programos pasiklausyti.

M. L.

Vilniuje įvyko megėjiškų kino filmų konkursas. Dalyvavo 13 filmėninkų. Pirmą dovaną laimėjo V. Juodakio "Gamta ir žmonės." Antrą karlininko V. Žvirblio "Didvyrio vardo kuopoje." Trečią A. Mačiulis už "Pyplio nuotykius kosmose."

PRANEŠAME giminėms, artimiesiems ir pažįstamiems, kad mūsų mylimas vyras, tėvas, uošvis ir senelis

STASYS LESKAITIS - IVOŠISKIS nelauktai mirė 1964 m. vasario 10 dieną.

Pašarvotas J. Garšvos laidotuvių namuose Brooklyne. Bus palaidotas penktadienį vasario 14 dieną Cypress Hills kapinėse, N. Y. Ljudesyje lieka žmona Vincė Leskaitienė-Jonuškaitė, duktė Danutė Stasienė su vyru ir vaikais, Giedrė Zaunūtė, Saulius Zaunius.

Alice Karvelienė prie savo vyro grabo J. Garšvos koplyčioje. Toliau stovi S. Karvelio pusseserė Mincevičiene, Hellen Talley ir Annabella Root iš Floridos.